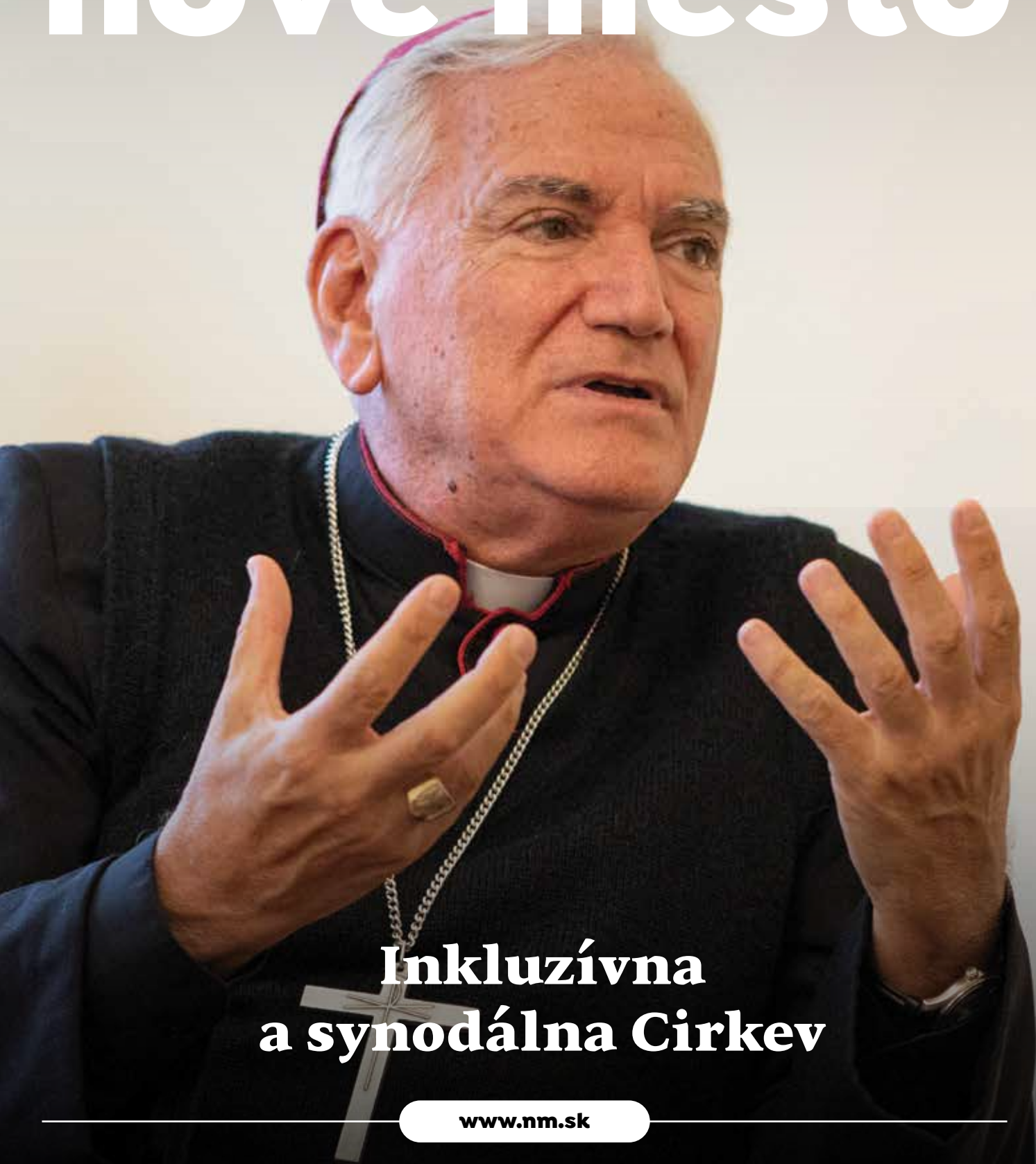

nové mesto

**Inkluzívna
a synodálna Cirkev**

Tohto roku sa uskutoční na dvoch miestach a v dvoch termínoch:

Ľubovnianske kúpele

Hotel Sorea

13. – 16. 7. 2023

*Prihlasovanie
a viac
informácií po
naskenovaní QR
kódu.*

Badín

Dom Xaver, Banská 28

2. – 6. 8. 2023

Formačný víkend pre manželov
s Ventrigliovcami

16. – 18. 6. 2023, Badín, Dom Xaver

Pre manželské páry
každého veku, ktoré chcú
prehĺbiť svoj vzťah

*Naskenujte
QR kód
a vyplňte
prihlasovací
formulár.*

Ján Heriban

Sila osobných stretnutí

Už je to našťastie nejaký čas, čo sa môžeme znova stretávať bez obmedzení. Aj nám v tíme to veľmi uľahčuje prácu a pomáha budovať vzťahy. A mnohým z vás to určite dobre padlo pri slávení Veľkej noci, keď sa mohli chrámy opäť zaplniť do posledného miesta. Osobne sa stretnúť s Kristom a prijať ho v Eucharistii práve počas veľkonočných sviatkov, má hádam, pre každého z nás osobitný význam. Verím, že z tohto radostného veľkonočného stretnutia čerpáte dodnes.

V Novom meste dodnes čerpáme aj z iného stretnutia, ktoré sme stihli absolvovať tesne pred Svätým týždňom. Prijal nás apoštolský nuncius na Slovensku Mons. Nicola Girasoli. Zvedavo nás počúval, zaujímal sa o našu prácu a položil nám viaceré otázky. Otázky sme následne kládli aj my jemu. Výsledok nájdete na nasledujúcich stranách. Toto stretnutie však malo, aspoň pre mňa osobne, ešte jeden podstatný rozmer. Trvalo dlhšie, ako ktokoľvek z nás predpokladal. Pán nuncius sa nám venoval dve a pol hodiny bez prestávky. Vyhradil si pre nás prakticky celé predpoludnie. Bol to požehnaný čas, za ktorý sme mu veľmi vďační.

Vráťme sa však na chvíľu trochu do dávnejšej minulosti. Významné stretnutie sa udialo aj pred 20 rokmi na Trnavskej univerzite. Vtedajší rektor Peter Blaho udelil Chiare Lubichovej čestný doktorát za jej prínos pri budovaní spirituality jednoty. Na ceremoniáli sa osobne zúčastnil aj vtedajší dekan Teologickej fakulty Trnavskej univerzity profesor Ladislav Csontos SJ, ktorý si v rozhovore pre Nové mesto zaspomínal na samotný slávnostný deň a vyzdvihol aj charizmu zakladateľky Hnutia fokoláre.

Keď som už začal hovoriť o stretnutiach, spomeniem ešte jedno úplne z iného súdka. Vlastne to ani nebolo stretnutie v zmysle rozhovoru alebo veľkej udalosti, skôr to bol čas strávený s niekým iným. S mojou jedenapoločnou dcérou som sa vybral na pohybové cvičenie do centra, kam s deťmi bežne chodia skôr mamičky. V našej skupine asi desiatich detí tam bol prvý raz, okrem mňa, iba jeden otec, druhý raz žiadny. Napriek tomu som ostal príjemne prekvapený sám zo seba, keď som sa v takejto „mamičkovskej“ spoločnosti vôbec necítil ako niekto, kto netrafil tam, kam mal. Cítil som sa výborne preto, lebo som sa mohol naplno venovať svojej dcére, byť tam len pre ňu a pomáhať jej, aby aspoň niektorú z aktivít urobila tak, ako ukazovala pani trénerka. Miestami som mal pocit, že som sa zapotil viac ja než ona. No vedomie toho, že som sa venoval iba jej, bolo úžasné. Vďaka tomu som sa do nej ešte viac zaľúbil a uvedomil si hodnotu času stráveného s vlastným dieťaťom, hoci je dcérka ešte malá.

Keď už sme pri láske, vraví sa: Máj, lásky čas. S májom k nám prišlo aj príjemné počasie, ideálne na trávenie času vonku. Myslím si, že by sa to dalo pekne skombinovať a vyjsť si niekam von s tými, ktorých máme radi, aby sme im dali pocítiť, že nám na nich záleží. Čo tak im darovať exkluzívny čas, pozvať ich na prechádzku, výlet či kávu? Osobné stretnutia nič nenahradí a rovnako ani čas s našou rodinou alebo priateľmi.

Doprajme si ho často napriek všetkým povinnostiam, ktoré na nás každý deň čakajú.

nové mesto

www.nm.sk

Vydavateľ Vydavateľstvo Nové mesto, s.r.o., Cablkova 10, 821 04 Bratislava, IČO 31 377 424

Šéfredaktor Ján Heriban **Vedúca vydania časopisu** Mária Valigová

Redakčná rada Cyríl Dunaj, Mária Kohutiarová, Mária Kostyálová, Tatiana Kubišová, Michal Lukáč, Veronika Rendeková

Technická redaktorka Ľubica Hrmová

Jazyková redaktorka Mária Majeníková, Katarína Bodová

Preklady a redakčná spolupráca Štefan Kmeť, Jozefína Brezovská, Katarína Jančíšinová

Grafická úprava a sadzba Zuzana a Jozef Turlíkovi

Foto na obálke Mária Zacková

máj – jún 2023. Dvojmesačník, 32. ročník

Objednávky na časopis posielajte na adresu

Nové mesto Redakcia, Tajovského 737/1, 040 01 Košice

E-mail casopis@nm.sk **Telefón** +421 911 445 626

Číslo účtu SK 35 1100 0000 0029 4906 1968

Od 1/2019 je možné podporu realizovať cez darovaciu bránu www.nm.sk/podporte-nas/.

Reg. číslo EV 4634/12, ISSN 1339-0708. S cirkevným schválením Arcibiskupského úradu v Trnave dňa 4. apríla 2001, č. 1143/2001

Dátum vydania 21. apríl 2023

Tlač VMV Prešov

Vo firme, kde chcú byť všetci víťazi, je dnes pokorný človek považovaný za človeka bez šance, zaznelo na webinári s talianskym ekonómom Luiginom Brunim

Prečo sú v podnikateľskom prostredí dôležité čnosti? Tak znel názov online webinára, ktorého hlavným rečníkom bol taliansky ekonóm a profesor Luigino Bruni. Návrat k tzv. starým čnostiam v prostredí biznisu je ústrednou myšlienkou mnohých Brunihovho prác a prednášok a bližšie ju rozvinul aj vo svojej poslednej knihe Hľadanie hodnôt: Desať slov pre život a podnikanie, ktorú počas podujatia aj bližšie predstavil. Prinášame vám zhrnutie toho najzaujímavejšieho, čo na webinári zaznelo.

Absencia čností + krehkosť = úpadok

Podľa talianskeho ekonóma a historika ekonomického myslenia sa v súčasnosti nachádzame uprostred veľkej premeny podnikateľskej kultúry, v ktorej zároveň môžeme sledovať prvé znaky úpadku. Ako v úvode webinára Luigino Bruni vysvetľuje, veľké nadnárodné firmy sa v poslednom polstoročí spájajú s vykorisťovaním a meritokraciou.

Hlavný pojem, ktorý stojí za pozornosť a ktorý sa s úpadkom bezprostredne spája, je podľa neho krehkosť, ktorá je veľmi vzdialená od biznisovej mentality. „Predchádzajúce generácie vedeli odovzdávať mladým schopnosť čeliť ťažkostiam života. Vytvorili v ľuďoch vnútorný kapitál, ktorý pozostával z čností, ako je múdrosť, nábožnosť, pokora..., a boli tu aj kolektívne naratívy, ktoré sa týkali zmyslu života, smrti či utrpenia,“ vysvetľuje Bruni.

Šťastie však, ako ďalej pokračuje, predstavovalo obdobie medzi dvoma nešťastiami, potrebný bol preto dobre formovaný charakter človeka.

Pozrite si záznam webinára

Prečo sú v podnikateľskom prostredí dôležité čnosti?

Naskenujte QR kód a pozrite si záznam na našom Youtube

„Nikto by si vtedy ani nepomyslel, že raz sa budú mladé generácie vychovať k úspechu a víťazstvu, pretože všetci vedeli, že by to neprineslo nič dobré,“ dodáva. „K čomu však dochádza dnes?“ pýta sa Bruni. Mladí ľudia nevedia čeliť neúspechu či nešťastiu, nemajú predchádzajúce čnosti, a tak sa stávajú krehkými a neschopnými spolupráce, na ktorej koniec koncov každý podnik stojí.

Spolupráca ako esencia každej firmy

Kým spoločnosť podľa Brunihovho ešte len veľmi ťažko chápe túto veľkú krízu spojenú s krehkosťou, veľké firmy už vidia, že niečo nefunguje, a to nielen z ekonomického hľadiska, ale aj z etických dôvodov. „Firmy žijú zo spolupráce a z kolektívnych činností. Potrebujú teda zamestnancov, ktorí sú schopní pracovať v tíme. Ľudia však v dôsledku spomínanej krehkosti nemajú kompetencie čeliť konfliktom a krízam tak, ako to bolo v minulosti, keď boli formovaní rodinou, komunitou či cirkvou a s hodnotami už prišli pracovať pre nejakého zamestnávateľa.“

Táto skutočnosť v podnikateľskom prostredí, ako ďalej Bruni vysvetľuje, spôsobila to, že podniky si začali vytvárať vlastné čnosti, v ktorých sa snažia formovať aj svojich zamestnancov. S týmto procesom sa zároveň menia aj roly. Kým začiatkom 21. storočia bol „záchrancom“ podnik manažér, ktorý nahradil podnikateľa, dnes dochádza k ďalšej zmene a do čela sa dostáva konzultant, resp. veľké konzultantské firmy, ktoré sa usilujú riešiť spomínané konflikty. „Tieto firmy sa rôznymi formami, ako je napríklad psychológia práce, koučing či public speaking, venujú týmto krehkým ľuďom a menia ich na zamestnancov, ktorí sú schopní spolupracovať,“ konštatuje Bruni. Základné otázky, ktoré si však v závere svojho príhovoru Bruni kladie, sa týkajú nezištnosti. „Môžu podniky nezištné vytvárať čnosti? A ak nie, kde a ako by teda mali vzniknúť nové čnosti?“ Odpovede na ne následne pozýva hľadať aj vo svojej knihe *Hľadanie hodnôt: Desať slov pre život a podnikanie*.

Veronika Rendeková

Spolu: Potreba bratstva

„Spolu“ je stretnutie Božieho ľudu vo forme ekumenického modlitbového bdenia, ktoré sa bude konať v sobotu 30. septembra 2023 v Ríme v rámci príprav na októbrové synodálne zhromaždenie (XVI. riadne generálne zhromaždenie Biskupskej synody). Bdenie animuje komunita z Taizé a uskutoční sa za prítomnosti pápeža Františka a predstaviteľov rôznych kresťanských cirkví, ako aj mnohých aktivít a organizácií. Podujatie je otvorené pre všetkých a najmä tiež pre mladých ľudí.

Dvaja mladí ľudia z Hnutia fokoláre, Damián, poľský katolík, a Máša, ruská pravoslávna, sa zúčastnili na prípravnom stretnutí na toto podujatie, po ktorom nasledovala súkromná audiencia u pápeža.

Máša, ako si prežívala tieto chvíle?

Toto prípravné stretnutie bolo pre mňa naozaj silné. Očarujúco na mňa zapôsobilo, keď som videla navzájom spolupracovať také množstvo ľudí patriacich do rôznych cirkví a vierovyznaní. Ja som pravoslávna veriaca, som členkou Hnutia fokoláre a žiť v dialógu s rôznymi

cirkvami bolo pre mňa už od malička celkom prirodzené, ale tentoraz ma to skutočne milo prekvapilo. Zistila som, že v mnohých ľuďoch – každý vo svojej vlastnej realite – je táto túžba po bratstve a na jeho dosiahnutí vo svojich komunitách usilovne pracujú.

Damián, ako ste si rozdelili úlohy po organizačnej stránke?

Tridsiateho septembra budeme dopoludnia organizovať tematické okruhy a workshopy v rôznych častiach Ríma. Potom bude v centre mesta nasledovať čas venovaný modlitbe pre všetkých dospelých a mladých a napokon pochod, ktorý nás všetkých privedie na Námestie svätého Petra. Tento čas príprav bol určite príležitosťou navzájom sa spoznať, prebehla tvorivá výmena názorov k jednotlivým témam a našli sme spôsob, ako si medzi sebou rozdelíme prácu. Spolu s Mášou budeme mať na starosti prípravu jedného z dopoludňajších workshopov.

Máša, akú úlohu má pre teba v tomto kontexte slovo „Spolu“?

Prvý raz som naplno pocítila, že naozaj žijem toto „Spolu“,

v Maďarsku počas Genfestu v roku 2012. Bolo to iné podujatie ako to, ktoré organizujeme tu, ale nikdy nezabudnem na mandát, ktorý sme tam dostali – byť „mostami“. Most predstavuje niečo, čo spája, čo dokáže vytvoriť puto medzi nami, medzi našimi krajinami, našimi cirkvami, medzi našimi odlišnosťami, a čím budeme jednotnejší, tým neotrasiteľnejší bude aj tento most. Myslím si, že toto byť „spolu“ je nevyhnutnosťou, najmä pre mňa, pre moju krajinu. Mám radosť, že som dostala tento mandát, ale potrebné je svedčiť, aby sme sa naozaj stali mostami, a toto bdenie môže byť krásnou príležitosťou.

Damián, čo je podľa teba východiskovým bodom na vytvorenie skutočného vzájomného vzťahu?

Východiskom je stretnúť sa naozaj, zamerať sa na daného človeka, spoznať sa, opýtať sa: „Ako sa máš?“ Potrebné je vytvoriť takýto vzťah. Iste, pravda je, že sme rôzni, existujú rozdiely medzi cirkvami, medzi vierovyznaniami, medzi náboženstvami, ale aj medzi ľuďmi vo všeobecnosti. Pred hľadaním riešení alebo pred veľkolepými rečami je dôležité počúvať. Ja, katolík, a Máša, pravoslávna, to zakúšame už pri tejto spoločnej činnosti. Takisto počas obedov a večerí cez tieto prípravné dni bolo príjemné stretnúť sa s ostatnými v družných chvíľach, bez prílišných nárokov, vo veľkej jednoduchosti.

Aj pápež František, keď nás privítal na súkromnej audiencii a poďakoval nám za našu ochotu, niekoľko ráz použil slovo „synodalita“. Toto je cesta Božieho ľudu: kráčajme po nej, otvorme svoje srdcia aj svoje uši, aby sme počúvali, svoje oči, aby sme videli a spoločne napredovali.

Zdroj: focolare.org

Cyril Dunaj

**Katolícka cirkev nie je
spoločenstvom, ktoré sa
môže uzavrieť do seba**

Ešte pred začiatkom Svätého týždňa sa tím nm.sk stretol s apoštolským nunciom na Slovensku Mons. Nicolom Girasolim. Po vzájomnom dialógu sme mu položili zopár otázok k situácii Cirkvi vo svete a na Slovensku.

V rozhovore sa dočítate:

- čo charakterizuje pontifikát pápeža Františka
- aký je odkaz pápežovej návštevy na Slovensku
- akým výzvam čelí slovenská Cirkev
- ako vnímať synodálny proces

Pred niekoľkými týždňami sme si pripomenuli desiate výročie zvolenia pápeža Františka. Pri rôznych príležitostiach ste povedali, že pápeža dobre poznáte z čias svojej služby v Argentíne. Ako vnímate týchto desať rokov jeho pontifikátu? V čom vidíte osobitný prínos pápeža pre život Cirkvi?

Pápež František, ak to mám zhrnúť, je pápež, ktorý išiel k podstate z kresťanského posolstva. Už počas svojho pôsobenia v Buenos Aires – a ešte viac ako univerzálny pastier Cirkvi – sa zameril na podstatu viery, ktorou je Kristus. Treba sa vrátiť k osobe Krista. Postaviť Krista do centra života a oslobodiť tým Cirkev od všetkých vecí, ktoré sa v nej za stáročia tak trochu nahromadili. Sú to často aj rýdze veci, pre ktoré však niekedy strácame stredobod, to, čo je podstatné. Preto hovorím o pápežovi Františkovi ako o pápežovi podstaty viery – postaviť do stredu Krista a potom prepájať slová so skutkami. Pápež to robí nielen vo svojom kázaní, ale aj v každodennom živote. Podstata si vyžaduje aj to, že musíme byť nielen veriaci, ale aj dôveryhodní.

Cirkev teda musí ísť ku Kristovi. Na to, aby sme išli ku Kristovi, musíme vychádzať. A tak Cirkev pápeža Františka, ktorá vychádza von, je jedna z tém, pretože evanjeliá sa končia známou vetou: „Chodte.“ Nehovoria „zostaňte, zostaňte zavretí doma“, ale „chodte, chodte, ohlasujte, krstite, obracajte, nezostávajú doma“, teda ohlasujú tento návrat ku Kristovi.

Určítym spôsobom to znamená aj dobre rozlišovať medzi tým, čo je primárne, ústredné, a tým, čo je druhoradé. To sa dotýka aj osobného vzťahu s Kristom, osobnej viery, ako o tom hovoríte. Niekedy sa však zdá, že sa zameriavame na to, čo je druhoradé, a nie na to, čo je podstatné.

Áno. Jedným zo základných pilierov pontifikátu je slovo *milosrdenstvo*. Milosrdenstvo je jedným z najpoužívanejších slov pápeža Františka v príhovoroch, encyklikách a iných dokumentoch. A nielen to, dokonca vyhlásil mimoriadny Svätý rok milosrdenstva. Milosrdenstvo je teda ústrednou témou a pozýva k tomu, aby sme sa znovu zamerali na postavu Krista, ktorý ako Boží Syn, ako ho vidíme v evanjeliu, odpustil všetkým.

Téma podstaty znamená, že Tradícia je rýdza. Musíme mať veľkú úctu k Tradícii. No možno niektorí z nás, aj z dobrej vôle, dali na prvé miesto veci, ktoré sú dôležité, ale v skutočnosti sú druhoradé. Presne to sa pápež František snažil povedať, najmä vo svojich veľkých encyklikách, ako napríklad *Fratelli tutti*.

Možno aj v tomto kontexte, teda v kontexte presunu pohľadu na stredobod, sa v Cirkvi rodí kritika voči pápežovi Františkovi a odpor, ktorý je na niektorých miestach dosť silný. Ako vnímate tieto opozície?

Ježiša Krista nepodporovali všetci. Niektorí ho dokonca aj zradili. Pápežovi Františkovi ide o stredobod a podstatu kresťanského posolstva.

Niektorí sú možno príliš pripútani k rýdzim, ale sprievodným prvkom liturgického života a viery.

Františkovo zameranie spočíva aj v tom, že je pápežom, ktorý pochádza z Latinskej Ameriky, na čo sa často zabúda. Znamená to, že pochádza z cirkevného kontextu, ktorý je úplne odlišný od toho európskeho. V tejto časti sveta si pastier musí klásť otázku, čo je podstatné pre veriacich, ktorí chodia do veľkých svätýň, ktorí sa zúčastňujú na veľkých náboženských podujatiach s ľudovou zbožnosťou, ktorá môže byť niekedy synkretická, ale ktorá má silný a rýdzy základ, pretože je to zbožnosť nasmerovaná ku Kristovi, k Panne Márii alebo k svätým.

Už takmer rok ste apoštolským nunciom na Slovensku. Čo ste za ten čas zistili o našej spoločnosti a Cirkvi?

Veľmi milo ma prekvapilo vidieť identitu, ktorá sa stále prejavuje vo vyznávaní viery. Kostoly sú tu ešte aj dnes plné, je tu veľa rodín, veľa mladých ľudí, ktorí sa zaujímajú o vieru, a to je dôležité. Ako mi nedávno povedal jeden kňaz, Slovensko je ako Dunaj – koryto rieky je katolícke a kresťanské, no voda, ktorá ním tečie, už možno nie...

Táto identita ma veľmi príjemne prekvapila. Čo som však skromne konštatoval – a práve preto musíme urobiť všetko pre to, aby sme prebudili u ľudí nadšenie z viery –, je problém, ktorý je pravdepodobne aj kultúrnym faktom. Vo vonkajších a verejných prejavoch a vyjadreniach sme príliš opatrní a podmienení jazykom politickej korektnosti, teda obavou, že chceme vždy všetkých uspokojiť a so všetkými súhlasiť. Ježišovi sa politická korektnosť veľmi nepáčila. On, ako hovoria evanjeliá, hovoril na verejnosti jasne. To znamená, že musíme svoju vieru prejavovať s väčším nadšením a hovoriť veci tak, ako sú, samozrejme, s veľkým rešpektom a v dialógu s každým.

Musíme kráčať spoločne, pretože ak sa to nedeje, zredukujeme sa na malé spoločenstvá, ktoré sú možno krásne, azda dokonalé, ale nie sú navzájom prepojené a časom sa môžu stať sebestrednými.

Ako vnímate, aj v kontexte aktuálneho synodálneho procesu, spoluprácu kňazov, rehoľníkov a laikov na Slovensku?

Našťastie, Slovensko má veľa kňazov a to je krásna vec. Prichádzam sem z krajín, ako je Peru, kde je tridsaťpäť miliónov obyvateľov, a pritom majú možno menej kňazov, ako máte vy tu. Stále máte veľa kňazov a mnohí z nich sú aj v relatívne mladom veku. To dáva veľkú nádej. Teda Cirkev, ktorá je kňazská.

Prítomnosť mnohých kňazov je síce veľmi pekná, ale stále ide o vysoké čísla, ktoré potom sťažujú autentické a reálne zapojenie laikov. Vždy sa totiž čaká na to, čo urobí kňaz, lebo je tu stále silná prítomnosť klerikov. Aj keď oceňujem krásne diela, napríklad diela charity a milosrdenstva, ktoré som tu videl. Myslím si však, že nadmerná prítomnosť kňazov, hoci je pekná, prináša určité ťažkosti.

Synodálnym procesom sa musí dať oveľa viac priestoru laikom, zapojiť ich, pretože to je úsilie Cirkvi, najmä čo sa týka budúcnosti. Pretože laikov treba pripraviť. Neskôr, keď budú chýbať kňazi, budeme musieť tak či tak laikov zapájať.

Excelencia, vašu misiu na Slovensku ste začali po apoštolskej návšteve pápeža Františka. Ako vnášame do života posolstvo, ktoré nám pápež zanechal?

Prečítal som si a rozjímal som nad všetkými príhovormi pápeža Františka počas jeho apoštolskej návštevy na Slovensku a v mnohých homíliách sa na tieto príhovory odvolávam. Slovo, ktoré pápež najviac používal, bolo *otvorenosť*, potrebu otvoriť sa. Otvoriť sa predovšetkým dialógu so spoločnosťou. Nemôžeme zostať uzavretí a otvoriť sa len medzi sebou. Musíme sa otvoriť vnímaniu Cirkvi, ktorá je inkluzívna a synodálna.

Spolu s biskupmi sme veľmi pokročili na ceste, ktorú naznačil pápež František. Neobmedzovať sa len na spomienkové oslavy, aby sme si

pripomenuli pápežovu návštevu, ale napríklad otvoriť centrá, kde budeme načúvať ľuďom, pretože pápežovi na tom veľmi záleží. Záleží mu na tom znaku blízkosti ľuďom, aby ľudia boli vypočutí. Viem, že ľudia nebudú do týchto centier chodiť len s tým, aby povedali, že všetko ide dobre. Niekedy prídu kritizovať. Ľudia sa však musia cítiť vypočutí. Takže to, čo sa snažíme robiť po návšteve pápeža, je otvorenosť, a biskupi na to veľmi dobre reagujú. Spreádzanie Božieho ľudu Cirkvou, ktorá nevytvára múry, ale priestor na dialóg.

Ktorým výzvam čelí podľa vás slovenská Cirkev v súčasnosti?

Myslím si, že v prvom rade je to snaha vzbudiť záujem o vieru u obyvateľstva, to znamená zosobniť vieru. Teda evanjelizačná činnosť, ktorá sa rozširuje priamo cez život ľudí. Potom je tu Cirkev, ktorá sa postupom rokov musí snažiť aj o väčšiu autonómiu od štátu. To je cesta, na ktorú je potrebné sa postupne vydať. Po tretie, musíte sa snažiť nestratiť historickú pamäť a nezabúdať na tých, ktorí položili svoje životy, na veľkých svedkov počas prenasledovaní. A tiež nestratiť korene, ktoré sú veľmi hlboké. Zároveň je výzvou kráčať s ľuďmi. To znamená, že tu nie sme kvôli súťaži. Často hovorím, že nejde o to, aby sme prišli prví, ale aby sme prišli spolu. Toto zmysľovanie je tu stále a je tak trochu aj prirodzené. Preto je potrebné rozvíjať komunitnejší charakter a aspekt.

Teda medzi výzvy by som zaradil väčšie zosobnenie viery, väčšiu evanjelizáciu, väčšiu otvorenosť voči spoločnosti. Teda dialóg a Cirkev, ktorá zahŕňa a nevyklučuje. A potom – viac sprevádzať ľudí. Vytýčiť orientáciu pre ľudí.

Medzi veriacimi na Slovensku sú aj ľudia, ktorí majú strach otvoriť sa a tendenciu uzavrieť sa do seba. Mnohí sa pritom snažia „žiť vo svete, ale nebyť zo sveta“. Ako môže-

V rozhovore s Mons. N. Girasolim. Zľava D. Ramač, M. Kohutiarová, K. Jančíšinová

me prinášať evanjelium tým, ktorí ho nepoznajú?

Musíme ľudí sprevádzať. Cirkev nevnucuje, Cirkev ponúka. Pozor, Ježiš nevnucoval evanjelium. My ho môžeme ponúkať, no ponúka sa životom. Ponúka sa príkladom, sprevádzajúc ľudí. Potom sa ľudia pýtajú: „Veď toto je matka ako ja, toto je otec ako ja alebo toto je mladý človek ako ja, ktorý žije autenticky, prečo to nemôžem robiť aj ja?“ *Sprevádzať ľudí*, to sú slová pápeža Františka. Netreba sa báť odlišnosti a výziev, ktoré nám kladie spoločnosť. V mnohých homíliách často opakujem, že musíme milovať ľudí nie pre to, čo robia, ale pre to, čím sú. Cirkev je matka. To znamená, že jej postojom je: „Milujem ňu preto, že si môj syn, moja dcéra, a nie preto, že robíš toto alebo nerobíš tamto.“ Všetci sme Božie deti. Až potom teda hľadáme cesty, ako môžeme kráčať spoločne. Skrátka, tak ako Ježiš, keď prijal cudzoložnicu, nemiloval ju pre to, čo urobila, ale pre to, kým bola, a tak jej dal možnosť obrátiť sa. My namiesto toho hneď škatulkujeme, že veci sú tak či onak. Toto je skutočne výzvou.

Na synodálny proces sa aj u nás niektorí pozerajú s výhradami, s podozrením alebo ho odmietajú a synode vyčítajú tendenciu prispôbiť sa svetu. Ako to vidíte vy?

Pozrite sa, synodálny proces je nevyhnutnosťou. Je totiž vnútornou súčasťou života Cirkvi, ktorú historický vývoj dnes priviedol k zrelosti. Veľmi dobre to povedal prof. Mons. Piero Coda na konferencii v Bratislave v októbri minulého roka. Tak ako bol koncil realitou, ktorú si vyžiadala doba, znamenia čias, tak je to aj so synodálnym procesom. Nieкто to môže vnímať pozitívne, iný to tak vnímať nemusí.

V skutočnosti je však nevyhnutné, aby sme boli v súzvuku so spoločnosťou, počúvali spoločnosť a možno aj prehodnotili veci v našich realitách. Je tu vedomie, že musíme kráčať spoločne, pretože ak sa to nedeje, zredukujeme sa na malé spoločenstvá, ktoré sú možno krásne, azda dokonalé, ale nie sú navzájom prepojené a časom sa môžu stať sebastrednými. To je ďalšia téma pápeža Františka. Sebastrednosť, ktorou sa stávame sebeckými. Dnes je toto synodálne kráčanie neodmysliteľ-

nou súčasťou štrukturálneho procesu Cirkvi. Je to nevyhnutnosť, ktorá vychádza z reality toho, ako dnes žijeme v Cirkvi.

Pápež často zdôrazňuje, že v Cirkvi sa nikto nesmie cítiť odsunutý na okraj. Nevyžaduje si pochopenie a hlavne uskutočnenie tejto požiadavky v istom zmysle prechod od koncepcie Cirkvi vyvolených a dokonalých k vízií, ktorá je viac evanjeliová, teda k Cirkvi posledných, odvrhnutých, hriešnikov?

Často opakujem, dokonca aj v homíliách, že dvere Cirkvi sú otvorené, nie zatvorené. Je to nevyhnutné, pretože riziko spočíva práve v tom, že sa budú vytvárať „spoločenstvá vyvolených“. Katolícka cirkev je jedna, svätá, katolícka a apoštolská, teda univerzálna. Katolícka cirkev nie je spoločenstvom, ktoré sa môže uzavrieť do seba.

Už v prvých spoločenstvách, dokonca už na Jeruzalemskom koncile na seba narazili svätí Peter a Pavol v otázke, komu sa má hlásať evanjelium. Táto dynamika tu je, ale musíme sa otvoriť, otvoriť sa, otvoriť sa.

Mária Kostyálová

Mimo práce majú ľudia priestor budovať cnosti, ktoré si firma nedokáže vytvoriť, hovorí Luigino Bruni

Kríza hodnôt preniká do všetkých sfér nášho života. Dotýka sa nášho rodinného, duchovného či pracovného prostredia a jej dosahy pociťuje celá spoločnosť. Potreba nachádzať nové hodnoty, o ktoré by sme sa mohli oprieť, sa preto stáva stále naliehavejšou. Téma hodnotovej dezorientácie a jej konkrétnych prejavov na pôde biznisu sa stala ústredným motívom knihy slávneho talianskeho ekonóma Luigina Bruniho. Pod titulom Hľadanie hodnôt: Desať slov pre život a podnikanie ju môžete nájsť v našom e-shope. Prinášame vám exkluzívny rozhovor s jej autorom.

Čo vás inšpirovalo k napísaniu knihy *Hľadanie hodnôt: Desať slov pre život a podnikanie*, v ktorej opisujete, ako sa z prostredia veľkých korporácií vytrácajú hodnoty? Aké by malo byť hlavné posolstvo, ktoré chcete touto knihou odovzdať, a kde vidíte hlavnú príčinu tohto hodnotového úpadku firiem?

Pri písaní tejto knihy som vychádzal z pozorovania toho, ako si postupne ničíme hodnoty minulých generácií, akými sú pokora, milosrdenstvo, lojálnosť, súcit, miernosť, veľkodušnosť a pod., bez toho, aby sme ich mali čím nahradiť. Biznis sám osebe totiž nie je schopný nové hodnoty vytvoriť. Následkom toho dochádza k ešte väčšej kríze ľudských hodnôt a duchovného kapitálu.

Mojím cieľom bolo apelovať na to, že nevyhnutne potrebujeme nájsť hodnoty, ktorými môžeme vytvoriť stabilné a životodarné zázemie v našich firmách.

Prečo sú hodnoty ako pokora, milosrdenstvo či lojálnosť nevyhnutné na úspešné fungovanie firiem?

Hoci sa na prvý pohľad môže zdať, že nejde o čisto ekonomické hodnoty, kvôli zdravému vývoju trhu a obchodu tu majú svoje nezastupi-

telné miesto. Kapitalistické nastavenie dnešných firiem s cieľom maximalizácie zisku však nevie doceniť tie hodnoty ľudského kapitálu, ktoré sa nezmestia do definície tzv. hard skills (merateľných „tvrdých zručností“, pozn. red.) a nemáme na ne ukazovatele, ktorými by sme ich dokázali merať.

Pritom si však neuvedomujú, že hodnotovo neukotvení ľudia nemajú výbavu na to, aby boli schopní čeliť krízam vo firmách či organizáciách, v ktorých pôsobia. Keď príde na lámanie chleba, ľahko sa nechávajú zlákať ku konkurencii. Práve krízy sa preto často stávajú labuťou piesňou hodnotovo vykokorených firiem.

Prečo by si firmy mali vážiť čas, ktorý zamestnanci trávajú mimo práce?

Tento čas je dôležitý práve preto, že mimo práce majú ľudia priestor na budovanie cností, ktoré si firma nedokáže vytvoriť a nijakým spôsobom vynútiť. Na rozvoj cností, ako je veľkodušnosť či lojálnosť, potrebujeme, aby ľudia cítili dôveru a slobodu rozvíjať sa v oblastiach, ktoré nespádajú do ich pracovnej náplne. Tieto cnosti sa nedajú zazmluvniť, sú zále-

Krízy sa často stávajú labuťou piesňou hodnotovo vykokorených firiem.

Foto: D. Sepp

Luigiino Bruni

žitostou duše. Iba firma, ktorá túto slobodu ľuďom dopraje, môže byť skutočne úspešná.

Význam týchto cností sa stáva kľúčovým práve v období kríz, keď sa často ukáže, či je kultúra firmy založená na slobodnom darovaní sa zamestnancov alebo ich vynútenom podriadení vďaka motivačným stimulom. Iba sloboda totiž dáva zrod tvorivosti a posilňuje inovatívneho ducha. Bez vnútorného zápalu a ochoty ľudí urobiť niečo nad rámec pracovnej zmluvy a povinností sa nové firmy buď rozpadnú už na začiatku, alebo vydržia len krátko.

Ako by sa podľa vás mala pestovať pokora a milosrdenstvo v našich deťoch, ktoré sú vychovávané v spoločnosti, ktorá kladie dôraz na dokonalosť a rozvoj jednotlivca, čím možno napokon vedie k vzostupu egoistických osobností?

V prvom rade by som chcel upozorniť na rozdiel medzi pokorou a poníženosťou. Nestanete sa pokorným tým, že sa budete pred ostatnými zhadzovať. Takýto postoj má od pokory veľmi ďaleko. Pokornými sa stá-

vame získanou životnou múdrosťou a vedomím vlastnej ohraničenosti, bez akéhokoľvek úmyslu iných ponížiť a vyzdvihnúť seba. Pokora je cnosťou zrelého života a získavame ňou prístup k hlbšej pravde o sebe samých. Preto je nesmiernym darom.

Cnosti ako pokora, milosrdenstvo či miernosť nie sú predmetom vzdelávania na školách a nevštepujú sa deťom ani formou lekcie od rodičov. Tieto hodnoty sa odovzdávajú najmä bez slov, a to vlastným životným príkladom. Pokiaľ si rodina ctí hodnoty ako pokora, štedrosť, miernosť či pohostinnosť, deti ich nasávajú bez toho, aby si to rodičia uvedomovali alebo sa na ne nejako špeciálne zameriavali.

Vo svojom okolí pozorujem fenomén súkromných škôl a rôznych formačných programov, ktorých cieľom je poskytnúť kvalitné vzdelanie deťom a mladistvým. Moja obava spočíva v tom, že tu chýba priestor na rozvoj všetkých ľudí, teda aj tých, ktorí nemajú prostriedky a intelekt, aby si mohli takéto vzdelanie dovoliť, alebo nie sú

dostatočne „smart“ (bystrí, pozn. red.) na intelektuálne náročnú prácu. Existuje v našej spoločnosti a ekonomike priestor aj pre takýchto ľudí?

Táto otázka sa dotýka témy meritokracie (odmeňovanie na základe priznaných zásluh, pozn. red.), ktorá sa stáva novou dogmou biznisu. Meritokracia si vyžaduje vytvorenie určitého spôsobu hodnotenia a stanovenie rebríčka, ktorý umožňuje vyniknúť tým najlepším. Pri meritokracii však nevyhnutne vzniká i skupina tých, ktorí sa na najlepších nedotahujú a v tomto konkurenčnom boji ostávajú porazení. Dôležité je uvedomiť si, že títo ľudia sú pre spoločnosť rovnako potrební a majú rovnakú hodnotu ako tí najlepší. Meritokracia je v podstate výstižnejšie pomenovanie pre nerovnosť, ktorú by sme však mali dokázať správne interpretovať a uplatňovať. A to sa v súčasnej džungli biznisu, v ktorej prežijú len tí najsilnejší a najdrahší jedinci, často nedeje. Tí „slabší“ v nej nemajú svoje miesto a to je vážny problém.

Môžete uviesť niekoľko mien konkrétnych lídrov, ktorí môžu byť inšpiráciou pre život Ekonomiky spoločnosti?

Nerád používam pomenovanie líder, pretože mám dojem, že líderstvo je v súčasnosti veľmi nesprávne chápané. Často sa interpretuje v zmysle striktno hierarchického nastavenia firiem či organizácií, v ktorej sú lídri a ich nasledovníci. Základným predpokladom cnostného líderstva je práve to, že nie je výsledkom mojej cieľavedomej a zanietenej snahy dostať sa na vrchol. V prvom rade by som sa mal snažiť byť nasledovníkom Krista, nasledovníkom pravdy a potom sa možno môžem stať nasledovaniahodným príkladom aj pre iných. No nie s úmyslom, aby som sa stal lídrom, ale ako vedľajší efekt môjho životného postoja.

Mária Kostyálová

Chiara by dnes pracovala najmä na dialógu. Je nevyhnutný, pokiaľ chceme ako spoločnosť prežiť, hovorí Ladislav Csontos

Máloktorá osobnosť dvadsiateho storočia ovplyvnila svet natoľko, ako práve Chiara Lubichová. Svojím zápalom pre zjednotený svet a medzináboženský dialóg dokázala nadchnúť milióny ľudí, a tak dať zrod Hnutiu fokoláre, ktoré dnes pôsobí v 180 krajinách sveta. Už viac ako polstoročie má fokoláre svojich nasledovníkov i na Slovensku. Pre prínos k budovaniu mieru cestou medzináboženského dialógu je Chiara držiteľkou viacerých medzinárodných ocenení a čestných titulov mnohých univerzít.

V roku 2003 sa medzi tieto univerzity zaradila aj Teologická fakulta Trnavskej univerzity. O tom, čím sa Chiara zaslúžila o najvyššie vyznamenanie Trnavskej univerzity, sme sa rozprávali s jej bývalým dekanom a prorektorom Ladislavom Csontosom.

Čím sa Chiara Lubichová zaslúžila o získanie čestného titulu „doctor honoris causa“, ktorý sa jej rozhodla Trnavská univerzita udeliť?

V prvom rade si treba uvedomiť, že titul „doctor honoris causa“ je najvyššie vyznamenanie, ktoré môže univerzita udeliť. Povedali sme si, že pre našu univerzitu, ktorá má hlboké kresťanské korene, by bolo cťou, keby Chiara tento čestný doktorát prijala. Jej osobnosť nám bola známa ako súčasť veľkého obrodného hnutia v Katolíckej cirkvi v období pred a počas Druhého vatikánskeho koncilu. Jedným z dôvodov na udelenie tohto titulu bol Chiarin prínos pre teológiu jednoty. V období, keď pôsobila, bol svet veľmi polarizovaný. Namiesto toho, aby sa hľadal spôsob

vzájomného porozumenia, sa konflikty stále viac stupňovali.

A práve v tejto atmosfére sa nám zdal Chiarin hlas veľmi pro-rocký. Od samého začiatku, ako vzniklo Hnutie fokoláre, sa usilovala o zjednocovanie a upokojuvanie konfliktov, ktoré viedli k takej tragédii, akou bola druhá svetová vojna. Jej „zbraňami“ bol vzájomný dialóg, láska a porozumenie. Udelením tohto titulu sme chceli demonštrovať, že ambíciou Teologickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave je budovať mosty vzájomného porozumenia, nie múry rozdelenia. To je zároveň cesta, akou môže rásť celá spoločnosť.

Pozorujete nejaké snahy zo strany univerzity nasledovať spiritualitu Chiary vo svojich aktivitách?

Túto snahu vidím predovšetkým vo vytváraní určitej – akoby až rodinnej – atmosféry na akademickej pôde. Napriek tomu, že univerzita má päť fakúlt, od samého začiatku sme sa snažili živiť tohto rodinného ducha na každej z nich. Univerzitu a jej fakulty nevnímame len ako vzdelávacie inštitúcie, ktoré študentom ponúkajú určité penzum vedomostí, ale ako prostredie, v ktorom sa budujú vzájomné vzťahy medzi učiteľmi a študentmi, ako aj medzi ostatnými zamestnancami školy. Vždy sme preto podporovali aktivity, ktoré napomáhajú vytváraniu jednoty. Aby naša univerzita naozaj tvorila jeden živý organizmus, jedno živé spoločenstvo. A toto poslanstvo chceme odovzdať aj našim absolventom.

Jednou z najpálčivejších tém, ktorej sa Chiara venovala, bolo budovanie mieru cez medzináboženský dialóg. S ktorými náboženstvami sa fakulte darí udržiavať vzájomné vzťahy?

Naša fakulta má rozpracovaný medzináboženský dialóg so židovstvom, ktorý veľmi pekne funguje

už niekoľko rokov. V tomto semestri máme naplánované udelenie čestného doktorátu rabínovi Abrahamovi Skorkovi, s ktorým sa o téme medzináboženského dialógu rozprával aj pápež František. Skorka prisľúbil, že by bol ochotný prijať náš čestný doktorát, ktorý je zároveň potvrdením dôležitosti židovsko-kresťanských vzťahov.

V rámci projektu Otvárame dveře medzináboženskému dialógu, zameraného na židovsko-kresťanský dialóg, sme na našej fakulte privítali už viacero židovských odborníkov a rabínov, ako aj prednášajúcich z rôznych kresťanských cirkví, čím sa vzájomné vzťahy veľmi upevnili. Zároveň sme si uvedomili, že vzájomné poznanie pomáha prekonávať predsudky, ktoré nám často bránia vstupovať do dialógu s ľuďmi iného náboženského presvedčenia. Bez snahy skutočne načúvať druhému a pochopiť ho sa stále viac uzatvárame za svojimi barikádami, z ktorých potom nechceme ustúpiť.

V čom bol z vášho pohľadu najväčší prínos Chiary Lubichovej v jej snahe o zjednotený svet?

Mne osobne sa zdá, že jej hlavný prínos nebol ani tak v nejakej jednej významnej udalosti, ale v intenzite stretnutí, ktoré viedla s ľuďmi z rôznych náboženstiev. Ideál jednoty je behom na dlhé trate, ktorý sa vždy začína dialógom medzi konkrétnymi osobami.

Zároveň sú však na tejto ceste potrebné aj také impulzy, aké dala Chiara svojím vkladom do Modlitieb za mier v Assisi. Týmto stretnutím pretavila myšlienku medzináboženského dialógu a vzájomného porozumenia do praxe.

Ukázalo sa, že aj keď sa na mnohých vieroučných otázkach nezhodneme, predsa máme veľmi veľa spoločného, na čom môžeme stavať. A to predovšetkým v spoločnom nasadení v pomoci tým, ktorí to najviac potrebujú.

Pri hlbšom štúdiu Chiarinho života ma zaujalo, že ako prvá žena dostala možnosť prednášať pred publikom ôsmich stoviek budhistických mníchov v Thajsku či troch tisícov moslimov v New Yorku. Čím sa jej podľa vás darilo získať si rešpekt u predstaviteľov rôznych náboženstiev?

Z môjho osobného stretnutia s Chiarou mám dojem, že bola múdrou a charizmatickou osobnosťou, ktorá si dokázala získať človeka jediným gestom. Hlbokou ľudskosťou sa dokázala priblížiť aj k tým, ktorí jej boli úplne vzdialení. Chiara bola v mojich očiach jednoducho svätá osoba. Druhý vatikánsky koncil hovorí, že svätosť je dokonalosť v láske, ktorá robí náš život skutočne ľudským. V raste vo svätosti sa zároveň stávame stále viac sami sebou.

Spomenuli ste, že ste mali tú česť stretnúť sa s Chiarou aj osobne. Čím na vás najviac zapôsobil jej osobnosť?

Mňa osobne sa najviac dotklo práve to, že Chiara vyžarovala hlbokú ľudskosť a láskavosť. Určitým spôsobom v sebe spájala veľkú múdrosť a prostotu. Aj to zložité a múdre dokázala komunikovať veľmi jednoducho, a to je znakom veľkých ľudí.

Zaujímavé je, že Hnutie fokoláre sa na Slovensku prebudilo v období totality. Prispelo podľa vás hnutie k tomu, že ľudia mohli žiť svoju vieru aj počas režimu, ktorý akúkoľvek formu náboženskej slobody potláčal?

Každé hnutie, ktoré budovalo Cirkev ako komunitu, prispelo k udržaniu viery. Či už to boli krúžky, ktoré viedli Jukl s Krčmérym, Hnutie fokoláre alebo aj staršie formy, ako bol povedzme tretí rád františkánov či dominikánov. Okrem toho fungovali v niektorých farnostiach aj mariánske kongregá-

cie, ktoré fungujú až dodnes. Všetky tieto iniciatívy boli živé všade tam, kde sa Cirkev nedala zahnať do obmedzeného rámca kontrolovaného štátom.

Takto vytvárali oázy náboženskej slobody a prispievali k udržiavaniu a odovzdávaniu viery. A myslím si, že to je poslanstvom Cirkvi aj do budúcnosti. Synodálna cesta stavia práve na tom, že Cirkev sa musí stať živou a žitou komunitou a nielen inštitúciou či právnickým organizmom, ktorý je síce dobre teritoriálne usporiadaný, ale nemá Ducha. Cirkev musí fungovať na hlbokých osobných vzťahoch a vytvárať živý organizmus, ktorého základnými bunkami budú malé komunity.

V súčasnosti sme svedkami stále viac sa polarizujúcej kresťanskej spoločnosti. Zatiaľ čo jedna skupina kresťanov zdôrazňuje tradicionalistický prístup, druhá sa sústreďuje viac na dialóg so svetom. Aký postoj by podľa vás zaujala Chiara v tejto situácii?

Určite by všetkými silami pracovala na dialógu. Hľadala by možnosti, ako budovať mosty medzi nepriateľnými stranami. Kultúrne vojny sú často založené na predsudkoch a nechote počúvať jeden druhého. Ľudia bojujú proti svojej fantázii, nie realite, a to aj v dôsledku nepochopenia evanjelia. Ježiš totiž neprišiel svet súdiť, ale ho zachrániť. A ani my nie sme povolaní k tomu, aby sme niekoho odsudzovali.

Nemusíme s ním súhlasiť, ale sme povolaní k všeobecnému zákonu lásky. A to je základ pre dialóg. Zmeniť postoj odmietania na postoj vnútorného prijatia a lásky, čo však neznamená rezignáciu na svoj vlastný názor.

Čo je z vášho pohľadu dôvodom toho, že sa kresťania stále viac uzatvárajú za svoje barikády a nedokážu vstupovať do dialógu so svetom?

Chiara v sebe spájala veľkú múdrosť a prostotu. Aj to zložité a múdre dokázala komunikovať veľmi jednoducho, a to je znakom veľkých ľudí.

Inauguračný príhovor Chiary Lubichovej

Problém je podľa mňa v tom, že sa nechávame presiaknuť mentalitou sveta namiesto toho, aby sme mentalitou evanjelia pretvárali tento svet. Podľa mňa je to znak toho, že my ako kresťania prestávame byť kvasom. Že sa staviame do konfrontačných pozícií, pričom zabúdame, že kvas nie je konfrontačný, ale tvorivý. Ježiš zakazuje učeníkom zvolať oheň z neba a zničiť Samaritánov. No paradoxné je, že do takejto polohy sa dostávajú dnes aj mnohí veriaci, ktorí akoby chceli zvolávať oheň a síru na tých, ktorí prežívajú svoju vieru iným spôsobom.

V čom môže byť Chiara inšpiráciou pre súčasný svet?

To, na čo veľakrát v Cirkvi zabúdame a čo si Chiara veľmi dobre uvedomovala, je to, že tá najvyššia norma Cirkvi je páska duší.

Cirkevné právo tu nie je na to, aby nás ubíjalo, ale aby nám pomá-

halo. Samozrejme, musí fungovať v určitom poriadku, ale ten poriadok má slúžiť spásu. Aj ohlasovanie má byť zamerané na získavanie duší pre večný život. No zmýšľanie niektorých „spravodlivých“ ľudí sa skôr podobá mentalite staršieho syna z podobenstva o márnotratom synovi, ktorý je nahnevaný na otca, že prijal aj syna, ktorý mu premárnil majetok.

Mne sa zdá, že niektoré radikálne postoje sa podobajú synovi, ktorého otec prosí, aby sa tešil, lebo jeho brat bol mŕtvy a ožil, bol stratený a našiel sa. A toto nám akosi chýba. Prežiť evanjelium tak, že je v prvom rade pozvaním k Bohu, k láske. Myslím, že Chiara bola a je v tomto obrovskou inšpiráciou aj v kontexte súčasného pontifikátu pápeža Františka, ktorý zdôrazňuje, že evanjelium nie je iba litera.

Evanjelium je najmä Duch, ktorý oživuje.

Bez snahy skutočne načúvať druhému a pochopiť ho sa stále viac uzatvárame za svojimi barikádami, z ktorých potom nechceme ustúpiť.

Maria Grazia Berrettová

Rozhovor so Silvinou Chemenovou: poslaním náboženstiev je prebúdzajú aktivitu

Medzinárodné centrum Hnutia fokoláre vo februári 2023 s radosťou privítalo argentínsku rabínku Silvinu Chemenovú, dlhoročnú priateľku angažovanú v medzináboženskom dialógu. V otvorenom a bratskom dialógu rozprávala o svojej účasti na Fóre náboženských lídrov v Indonézii (Religious Forum – R20), ktoré sa konalo krátko pred stretnutím G20, a o púti do Svätej zeme so skupinou židov a kresťanov.

„Ak sa pozriem na svoj život, na svoju angažovanosť v medzináboženskom dialógu, môžem povedať, že všetky moje kroky vychádzajú odtiaľto, z Hnutia fokoláre.“

Rabínka Silvina Chemenová pri príležitosti svojej návštevy v Medzinárodnom centre hnutia v Rocca di Papa pri Ríme nešetrila slovami nesmiernej radosti. Prišlo ju tam pozdraviť množstvo zástupcov spoločnosti, ktorí mali súčasne možnosť položiť jej niekoľko otázok. Silvina Chemenová pochádza z Argentíny, z Buenos Aires, je profesorkou v latinskoamerickom rabínskom seminári, okrem toho poskytuje svoju službu komunite Bet-El, ktorú založil rabín Marshall Meyer. Rozhodnutie angažovať sa v dialógu medzi vierovyznaniami radikálne ovplyvňuje jej život a priviedlo ju k hlbokému poznaniu charizmy, ktorej dala zrod Chiara Lubichová. Osvojila si hlbokú túžbu po „ut omnes“ – po jednote, aktívne sa podieľa na činnostiach podporujúcich mier a univerzálne bratstvo.

V novembri 2022 sa Silvina zúčastnila na historickom podujatí R20 (Religious Forum). Fórum náboženských lídrov na indonézske ostrove Bali za prítomnosti mnohých predstaviteľov rôznych náboženstiev nahlas vyjadrilo, ako môžu byť náboženstvá skutočnými partnermi a prispievať k budovaniu mierumilovnejšej spoločnosti.

„My,“ hovorí Chemenová, „veriaci tohto sveta, sme súčasťou spoločnosti a skutočne máme čo tomuto doráňanému svetu ponúknuť. Pravda je, že v súčasnosti už robíme na medzinárodnej, politickej a náboženskej úrovni prvé kroky k spoločnému dialógu, no musíme urobiť ďalší krok a viac sa zamerať na problémy bežných ľudí.“ Je to dlhá cesta, ktorá však časom a pri trpezlivosti dokáže prinášať tie najkrajšie plody, vážiť si vzájomné odlišnosti, ceníť si ich a uchovávať, počúvať so záujmom a spoločne hľadať smerom k jedinému cieľu. Silvina spomína, že práve toto zažívali pri prvých skúsenostiach s dialógom medzi ľuďmi rôznych náboženstiev:

„Moja tradícia, židovská tradícia, nie je len súborom predpisov, rituálov alebo liturgie, prelína sa s každodenným životom, s každým okamihom ľudského života, s naším správaním, konaním, s tým, čím sme. Je to kozmovizia reálneho života, takže judaizmus sa nepraktizuje len v synagóge, ale aj mimo nej. Byť súdržným spoločenstvom a svedčiť svojím životom: to je to, čo podľa mňa platí pre každého. Často vládne predstava, že my, ľudia rôz-

My, veriaci tohto sveta, sme súčasťou spoločnosti a skutočne máme čo tomuto doráňanému svetu ponúknuť.

Foto: CSC audiovisív

Silvana Chemenová

nych náboženstiev, nie sme integračnou súčasťou spoločnosti a že musíme žiť medzi múrmi našich komunít. Ja si, naopak, myslím, že si nemôžeme nechať ujsť príležitosť hovoriť so svetom a hovoriť o dialógu, o tom, čo sme sa naučili z našich skúseností, nie preto, aby sme niekoho presviedčali, ale aby sme zasievali semienka dobra a mali dosah na realitu. Som nadchnutá touto možnosťou vnímať náboženstvo cez optiku súčasných udalostí. Sme tu na to, aby sme vyrušili tých, čo majú pocit, že všetko je v pohode, a podporili tých, čo to tak necítia. Keď sa niekto cíti príliš v pohode, znamená to, že je úplne odtrhnutý od reality, ktorá je zo svojej podstaty nepohodou plnou námahy. A tak našim poslaním je vyrušovať z pohody či prebúdzajú aktivitu.“

Silvana sa nedávno zúčastnila na púti do Svätej zeme, jej korene však treba hľadať v jej domovskom meste Buenos Aires, je plodom takmer sedemročnej cesty pomenovanej „spoločné čítania“.

Hovorí: „Každý prvý pondelok v mesiaci sme sa stretávali, židia a kresťania, aby sme študovali biblické texty. Bol to priestor pre pravdu a poznanie, do podujatia sa zapojil aj katolícky teológ José Luis D'Amico z biblického centra v Buenos Aires (Centro Bíblico Nuestra Señora de Sion, ktoré sa snaží vyjadriť charizmu a poslanie sionských sestier). Bolo pre nás veľkým potešením, že sme niekoľko ráz mali medzi sebou aj moslimských bratov a mohli sme spoločne čítať Tóru, evanjelium a niektoré úryvky z Koránu. Táto skúsenosť nás všetkých priviedla k jednej méte: vykonať spoločnú púť do Svätej zeme, aby tieto texty znovu ožili v ich pôvodnom prostredí.“

A tak sa stalo, že 45 účastníkov, židov a kresťanov katolíkov, od 9. do 22. januára 2023 v sprievode izraelského sprievodcu mohlo prežiť jednu veľmi intenzívnu skúsenosť. Jedni aj druhí sa vzájomne delili o vnútorné pohnutie z miest, ktoré majú pre každého svoju hodnotu a umožňovali im do hĺbky pochopiť poslanstvo čítaných textov.

*Byť súdržným
spoločenstvom
a svedčiť svojim
životom: to je to,
čo podľa mňa
platí pre každého.*

Silvana spomína: „Uberali sme sa po ceste medzi Jerichom a Jeruzalemom na miesto, kde sa podľa tradície odohralo stretnutie milosrdného Samaritána s polomŕtvym pocestným. Text, ktorý je pre nás Židov trochu problematický, pretože môže z toho, ako sú vykreslení levita aj kňaz, navodiť dojem, akoby Židia boli ľudia bez milosrdenstva. Malo svoj význam vnímať tento text tam na tom mieste, dať mu iný výklad a pochopiť, že kľúčom k tomuto slovu je milosrdenstvo, tak ako to čítame aj v *Knihe Kazatel'*: ‚Dvaja sú na tom lepšie ako sám človek..., a keď padnú, jeden zdvihne druhého‘ (*Kaz 4, 9 – 10*). Hneď potom sme si urobili jedno cvičenie – nadviazať rozhovor s niekým, s kým sme sa počas cesty ešte nerozprávali. Bol to naozaj jedinečný moment: mať možnosť vypočuť si jeden druhého, konfrontovať sa a nájsť spoločné poslanstvo. Nedelili sme sa na ‚my‘ a ‚vy‘, boli sme spolu. Vzácný, povedala by som až prorocký okamih skutočne zjednoteného sveta.“

Fabio Ciardi

Evanjelium, iba evanjelium

Pri príležitosti 15. výročia úmrtia Chiary Lubichovej začíname na našich stránkach uverejňovať niektoré jej nepublikované spisy.

Čo zostáva po Chiare Lubichovej 15 rokov po jej smrti?

Veľmi veľa, počnúc jej ‚Dielom‘, Hnutím fokoláre. No aj všetky ostatné diela, ktorým dala život, od dialógov, ktoré začala medzi cirkvami, s príslušníkmi iných náboženstiev, s ľuďmi rôznych presvedčení, až po sociálne iniciatívy v oblasti politiky, ekonomiky, vydavateľskej činnosti a tak ďalej. Jej túžba smerovala k tomu podstatnému: to, čo chcela zanechať, bolo evanjelium, nič iné len evanjelium. Jasne to vyjadřila 8. decembra 1972 v známom texte, ktorý sa oplatí znovu si prečítať: „Vnímam v duši myšlienku, ktorá sa mi vracia: ‚Zanechaj tým, ktorí ťa nasledujú, iba evanjelium.‘ (...) To, čo zostáva a vždy zostane, je evanjelium, zub času sa ho nedotkne: ‚Nebo a zem sa pomínú, ale moje slová sa nepomínú‘ (Mt 24, 35). (...) Uvedomujem si, že sa určite musíme zo všetkých síl prispôbiť dobe, v ktorej žijeme, a nasledovať jednotlivé vnuknutia, ktoré nám Boh dáva, aby sme prinášali a pestovali Božie kráľovstvo v sebe a v tých, ktorí sú nám zverení. Toto všetko však máme robiť s vedomím pomínutelnosti života, s vedomím, že existuje večný život, ktorý ohlasuje Ježiš svojím evanjeliom. V našich srdciach musíme všetky nápady aj užitočné spôsoby konania, ak nie sú čisto evanjeliové, odsunúť do úzadia a ustavične si musíme obnovovať vieru v evanjelium, ktoré je večné.“

Ponúkame vám jednu stránku z Chiarinho denníka, zo 7. marca 1967, a tu už veľmi výrazne cítime ústredné miesto Božieho slova.

Niekoľko dní predtým, 2. marca, si prečítala príhovor Pavla VI. adresovaný Farnosti svätého Eusébia, kde pápež komentoval vetu evanjelia: „Blahoslavení sú tí, čo počúvajú slovo a zachovávajú ho.“ Chiara vo svojom denníku uvádza veľkú časť z jeho príhovoru. Tieto slová ju zvlášť zaujali a neskôr ich sama cituje aj v jednom zo svojich príhovorov: „Ako sa Ježiš sprítomňuje v dušiach? Odovzdávaním slova odovzdávame Božie zmýšľanie, odovzdávame Slovo, čiže Božieho Syna, ktorý sa stal človekom. Dalo by sa povedať, že keď umožňujeme, aby Pánovo Slovo napíňalo nášho ducha... aby v nás žilo, Pán sa vteluje v našom vnútri (...). Keď prijíma Pánovo slovo a s pokorou, otvorenosťou a úprimnosťou sa ho držíme, (...) s duchovným rozpakom prichádza, udomácňuje sa a šíri viera tajomná a žiarivá zároveň. Lebo Slovo sa musí meniť na skutky a usmerňovať život. Takto sa kresťanský život stáva neuveriteľne príťažlivým“ (to sú dôsledky žitého Slova).

Tieto slová Pavla VI. nezostali bez ozveny. Chiara ich prijala za svoje, stali sa jej skúsenosťou, ktorú zaznamenala vo svojom denníku:

**Denník Chiary Lubichovej,
7. marca 1967**

Mám v srdci nesmiernu radosť nie z uskutočneného objavu (objav sa robí rozumom), ale z prežitej skúsenosti (a tá sa prežíva dušou, ona je život). Zakúsila som, že je pravdou, že Božie slovo – ako povedal pápež – je Kristovou prítomnosťou a zhoduje sa

*Zakúsila som,
že je pravdou,
že Božie slovo
je Kristovou
prítomnosťou
a zhoduje sa
so samotným
Slovom.*

Foto: CSC

Chiara Lubichová

so samotným Slovom. V skutočnosti som dnes pri dvoch príležitostiach (starosť v duši, keď hrozilo, že sa obrátim do seba, a bolesť kvôli chorobe jednej fokolarínky) myslela na Slovo života tohto mesiaca:

„Nech vás Boh nádeje naplní všetkou radosťou a pokojom.“ Živila som sa týmto Slovom a moja duša sa cítila nasýtená v tom zmysle, že ‚Boh nádeje‘ tým, že do mojej duše vniesol nádej, mi v jednom i v druhom prípade dal plnú radosť a pokoj.

Tak som si pomyslela, že toto spoločenstvo s Ježišom v jeho Slove môžem mať v každom okamihu, v každom okamihu sa ním môžem živiť a nechávať ho vo mne rásť ako nepretržité spoločenstvo.

Táto skúsenosť (ktorá je viac než to, čo bežne nazývame ‚skúsenosťou‘) mi dala – opakujem – nesmierne šťastie: akoby som našla spôsob, ako mať milosti (podobné, hoci vždy iné),

aké máme s Ježišom medzi nami, kde sú dvaja alebo viacerí zhromaždení v jeho mene.

Nikdy nebudem môcť vyjadriť, čo pre mňa teraz znamená, čím je pre mňa dnes: evanjelium som určite nevnímala ako knihu útechy, kam sa človek utieka pri hľadaní odpovede v bolestných chvíľach (tak naše náboženstvo vnímajú niektorí neveriaci), ale ako kódex, ktorý obsahuje zákony života, na každý okamih nášho života; zákony, ktoré treba nielen čítať a dodržiavať, ale aj ich „stráviť“ vo svojej duši, potom spôsobujú, že sme v každom okamihu druhým Kristom. A ja som to zažila takým zásadným spôsobom, že všetky situácie, ktoré každá chvíľa v živote prináša (bolestné, radostné, obyčajné, neobyčajné), mi boli v porovnaní s tým nepodstatné a videla som, že dôležitý je len Kristus, ktorý ich svojim slovom naplnia a preživa.“

Evanjelium som určite nevnímala ako knihu útechy, kam sa človek utieka pri hľadaní odpovede v bolestných chvíľach, ale ako kódex, ktorý obsahuje zákony života, na každý okamih nášho života; zákony, ktoré treba nielen čítať a dodržiavať, ale aj ich „stráviť“ vo svojej duši.

Mária Kohutiarová

Jezuita Jozef Bartkovjak: František je mužom evanjeliovej odvahy

Ako vedúci slovenského vysielania Vatikánskeho rozhlasu zažil pápeža Františka z takej blízkosti, akej sa mnohým nedostane. Hovorí o ňom ako o mužovi živej a bezprostrednej komunikácie a zároveň aj ako o človeku pevných hodnôt, duchovných cvičení a viery v Ducha Svätého. Pápež František vedie loď Cirkvi už desať rokov a jej spravovaním nadviazal na svojich predchodcov, ako aj na Druhý vatikánsky koncil. V čom je iný ako pápeži pred ním? Všetky otázky o osobnosti súčasného pápeža sme prešli v rozhovore s Jozefom Bartkovjakom SJ (52), ktorý ešte v decembri 2022 priamo vo Vatikáne zachytával mediálne výstupy Svätého Otca.

Pápež František spravuje Cirkev už desať rokov. Čím je výnimočný jeho pontifikát oproti silným postavám pápežov pred ním?

Svätý Otec František má nový štýl komunikácie, veľkú bezprostrednosť a vzbudzuje dôveru aj za hranicami Cirkvi. Určite priniesol do Cirkvi nové prebudenie, oživenie, hlboký evanjeliový a evanjelizačný nádech, zameranie na misiu, väčšie otvorenie sa voči spoločnosti. Tým, že sa jasne drží Druhého vatikánskeho koncilu a pokračuje v jeho naplnení, ide v línii pápežov pred ním. Otvorene sa k nim hlási. Jeho pontifikát je iný nielen pre jeho osobnosť, ale aj pre iné časy. Dnes je vyššia národnostná pestrosť medzi biskupmi, odborná pripravenosť žien a laikov, miera globalizácie, sekularizácia v mnohých krajinách, svet už nie je politicky bipolárny a ani unipolárny.

Myslím si, že pápež František v takomto svete systematicky učí

Cirkev rozlišovať medzi dôležitými a menej dôležitými vecami. Na prvé miesto vždy kladie vieru, osobný vzťah k Ježišovi Kristovi a prax sviatostí, ale ctí si aj ľudový rozmer viery. Venuje sa tiež planetárnym problémom ako mier, medzináboženské vzťahy, ekológia, lebo v tom je dobro človeka a starostlivosť o chudobných. Ako Argentínčan má celkom nový štýl a šťavnatosť vyjadrovania. Je majstrom rozhovoru, dialógu, nechá ľudí pýtať sa a v debate sa delí o evanjeliové svedectvo. Nebojí sa riešenia ošemetných problémov, ako zneužívanie či klerikalizmus. Dôveruje Duchu Svätému, že vedie Cirkev aj jeho osobne v situáciách rozlišovania, akou je napríklad súčasný synodálny proces. Má veľkú skúsenosť s osobným kontaktom s ľuďmi, je akoby farárom celého sveta.

Svätý Otec je voči médiám veľmi otvorený. Mali ste s ním osobnú skúsenosť ako novinár?

Toto je niečo mimoriadne a typické pre pontifikát pápeža Františka. Najvýraznejšie komunikuje s novinármi z civilných médií, nechá si od nich položiť takmer akúkoľvek otázku. Pápež František však potichu oceňuje aj vnútrocirkevné médiá. Bol som pri tom, ako pri návšteve Dikastéria pre komunikáciu dal prednosť osobným stiskom rúk a namiesto akademickej debaty nás upozornil na to, aby sme pracovali profesionálne a nevytvárali žiadnu mediálnu bublinu. Spolieha sa na cirkevné médiá, ako je Vatikánsky rozhlas, lebo tie systematicky prinášajú to, čo denne robí a učí – nielen „hrozička z koláča“ –, a podávajú to v kontexte jeho pontifikátu. Neraz práve cirkevné médiá ujasnia mediálne dezinterpretácie, ktoré sa vyskytnú v prípade sekulárnych médií.

Pápež urobil niekoľko netradičných krokov v rámci kúrie, a to aj v rámci tlačovej kancelárie. Ako

vnímate toto jeho otváranie sa laikom pri správe Cirkvi?

Zmenil spôsob komunikácie, úloha hovorců sa stala vedľajšou. Hovorí priamo s médiami bez sprostredkovateľa. Tomu prispôbil aj niektoré funkcie Tlačového strediska Svätej stolice, ktorého riaditeľ bol predtým najlepšie informovaným človekom a v kontakte s médiami dával vysvetlenia a týždenné komentáre o daniach vo Vatikáne. Zverovanie zodpovednosti laikom v komunikačnej oblasti Vatikánu považujem za správny krok, nakoniec, vždy tam pracovalo 90 percent laikov, len teraz sú aj na vedúcich postoch. Potrebné však je, aby títo laici mali hlboké cirkevné cítenie, ktoré sa neraz získava aj životom v nejakej komunite alebo kňazskou a rehol'nou formáciou.

Svätý Otec kladie veľmi vysoko latku aj pre hierarchiu. Čo vám z jeho slov pre kňazov zarezovalo ako osobná výzva do vášho kňazstva?

Jeho dôraz na modlitbu a osobnú svätosť kňaza. Kňaz má byť medzi ľuďmi a pre ľudí, chápať ich a vedieť sa priblížiť ku každému. Byť v dôvernosti s Bohom, byť vnútorne slobodný a v spojení s Duchom Svätým vedieť rozlišovať v konkrétnych zamotaných situáciách. Pápež František je na jednej strane ku kňazom kritický, ale tým len potvrdzuje, aký veľký význam pripisuje úlohe kňaza v Katolíckej cirkvi. Klerikálne myslenie a tendencie si treba v Cirkvi ostražito uvedomovať a postupne sa ich zbavovať. Požiadavka dať viac priestoru laikom je v skutočnosti potvrdením otcovskej úlohy kňaza v spoločnosti. Za silný podnet pápeža Františka pre kňazov považujem jeho príklad kazateľskej služby pri raných svätých omšiach, prispôbenie sa potrebám ľudí v čase pandémie. Osobne si veľmi cením jeho duchovné obnovy pre kňazov Rímskej diecézy. Pomohol kňazom (a nielen im) k zdravej spiritualite aj apoštolskou exhortáciou z roku 2018 *Gaudete et*

exultate (O povolani k svätosti v súčasnóm svete), kde upozornil na nástrahy gnosticizmu a pelagianizmu.

František je pre mnohých známym ľudskosti a hlbokého poznania bežného života ľudí, ich trápení aj snov. Odkiaľ má pápež takéto poznanie?

Zaiste z ľudového prostredia mestskej štvrte v Buenos Aires, kde vyrástol, potom z odborného prostredia chemickej priemyslovky, čo bol jeho prvý životný sen ešte pred kňazstvom. Mal blízke vzťahy s ľuďmi z rozličných cirkevných aj civilných prostredí, a to aj neskôr v politicky veľmi náročných a krutých časoch diktatúry v Argentíne, keď bol provinciálom rehole. Ako mladý jezuita vyučoval literatúru na strednej škole, z čoho podľa mňa veľmi čerpá i dnes, keď neraz cituje silné myšlienky zo svetovej alebo argentínskej literatúry. V kontakte s mládežou z neho cítiť to „pôrodnické umenie“ pedagóga, tzv. *techné maieutiké*, že sprevádzal mladých ľudí v ich životnom hľadaní a dozrievaní.

V Argentíne ho volali „biskup slumov“, sociálny rozmer a cítenie s vylúčenými mu ostali. Aký titul by teda mohol dostať ako pápež?

Pápeža Františka by som nazval „pápežom naplnenia Druhého vatikánskeho koncilu“ a tiež „mužom *parrézie*“, čiže evanjeliovej odvahy. Možno v symbolickom zmysle aj „farárom zemegule“, ktorý sa pastiersky zaujíma o človeka aj na poslednom okraji.

Na svoj vek je veľmi aktívny a má až prorockú víziu, kam Cirkev smerovať. Ktoré z počínov pápeža vnímate vy ako smerodajné?

Vo všeobecnosti je vnímateľná jeho istota, že Cirkev je pod vedením Ducha Svätého a že „Pán sa postará“. Procesy rastu sú dôležitejšie než štruktúry a Cirkev napredu-

je ako celok, Boží ľud pod vedením biskupov. Že netreba veci zametať pod koberec, ale naopak, treba sa odvážne podujat' na procesy liečenia rozličných neduhov v Cirkvi. Explicitné je jeho potvrdenie cesty Druhého vatikánskeho koncilu, čoho prejavom je aj synoda o synodalite. Jasným trendom je posilňovanie roly laikov a žien v Cirkvi a stále väčšieho zastúpenia rozličných častí sveta v Rímskej kúrii, ako aj oceňovanie malých a marginalizovaných kultúr a spoločností. Toto sa v súčasnom pontifikáte konkrétnejšie premieta do chápania úlohy Cirkvi voči celému ľudstvu. Pápež František v duchu Druhého vatikánskeho koncilu nadviazal na ekleziologizmus a vzťahy so židovstvom a snaží sa vytvárať vzťahy napríklad s Ruskou pravoslávnuou cirkvou alebo aj s turíčnymi protestantmi, tzv. evanjelikalnými spoločnosťami.

Ako vedúcemu slovenského vysielania Vatikánskeho rozhlasu vám prešli cez ruky všetky jeho príhovory, encykliky, exhortácie... Ako ich hodnotíte ako kňaz, jezuita, novinár?

Pápež František je kreatívny komunikátor. Je majster priamej osobnej komunikácie, ale tiež cez médiá. Účinne rozvinul diverzifikovaný prístup k rozličným typom publika, čiže okrem oficiálnych magisteriálnych dokumentov komunikuje aj cez iné žánre, najmä knižné a televízne rozhovory, kreatívne videá, krátke tvity a pod. S niečím takým už pred ním začal Ján Pavol II., ktorý napríklad naspieval cédečko *Pater noster* alebo napísal knihu osobných reflexií *Dar a tajemstvo*. Benedikt XVI. takto „nemagisteriálne“ napísal trilógiu *Ježiš Nazaretský*, úvahu *Duch liturgie*, mal aj filozofické prednášky a viedol dialóg s mysliteľmi, napríklad s Jürgenom Habermasom. Týmito rozhovormi a inými žánrami (napríklad aj osobnými listami a telefo-

František je v symbolickom zmysle „farárom zemegule“, ktorý sa pastiersky zaujíma o človeka aj na poslednom okraji.

Jozef Bartkovjak, SJ s pápežom Františkom počas Slávnosti sv. Ignáca, Kostol Il Gesù, Rím

*Kto príde
do kontaktu
s Ježišom, nikdy
na to nezabudne.*

nátmi) pápež František mnohonásobne rozširuje okruh potenciálnych adresátov, pretože už nejde o texty s nutne uhladeným a oficiálnym tónom, ale môže tak veci podať ešte údernejšie, v plnej jednoduchosti, ba až hovorovo. Jeho oficiálne dokumenty sú zas objemnejšie a vyžadujú si čas a pokoj na sústredené čítanie. Programovým a najdôležitejším textom pápeža Františka je exhortácia *Evangelii gaudium*. Za jeho najkl'účovejšie dielo a akýsi jeho „duchovný testament“ považujem knihu rozhovoru *Meno Boha je Milosrdenstvo*.

Má pápež František nejaké komunikačné špecifiká?

Až neuveriteľné je, ako Svätý Otec využíva všetky možné príležitosti stretnúť sa naživo s ľuďmi, vyslovene v tom má záľubu. Jeho príhovory rôznym skupinám sú veľmi početné, denne ich je niekoľko. Tejto dennej katechéze pápeža sa vo veľkej miere venuje Vatikánsky rozhlas a portál Vatican News. Osobitnou kategóriou pre novinárov sú súkromné telefonáty Svätého Otca jednotlivcom, čo je fenomén unikátny pre pápeža Františka.

Pápež si vôbec nepotrpí na honor, formality a nejaké povýšenectvo.

Dokáže s ním rímska kúria a Cirkiev držať krok v pokore a jednoduchosti?

Vo Vatikáne je mnoho ľudí, ktorí mali štýl pápeža Františka už aj pred jeho zvolením. Osobne si nemyslím, že by sme mali podľa pápeža Františka niečo kopírovať z jeho osobného štýlu spontánnosti alebo bezprostrednosti. Každý má byť sám sebou.

Jednoduchosť, chudoba a blízkosť k ľuďom má byť vlastná Cirkvi vždy a má rozličné prejavy. Pápež František je výzvou v prvom rade pre naše vnútorné postoje, či naozaj máme Boha na prvom mieste a či sme ochotní postarať sa o druhých ako ten Samaritán.

Pravdou je však aj to, že Svätý Otec čelí pre svoje postoje a publikované názory obrovskej kritike aj zvnútra Cirkvi, mnohí ho považujú za heretika a kacíra. Ako to vidíte vy?

V dnešných časoch sa stretávame so smutným javom, že aj u niektorých ľudí hlásiacich sa k Cirkvi sa vytratilo chápanie, kto je pápež. Je to Kristov zástupca na zemi a nástupca sv. Petra, je viditeľným znakom jednoty Cirkvi. Úcta k pápežovi ako Božiemu služobníkovi nesmie padnúť za obeť politizácii,

na akú sme zvyknutí v médiách a vo verejnej debate. S niektorými vyjadreniami pápeža niekto môže síce polemizovať, napríklad ak sa týkajú politiky, no treba si klásť otázku, čo pápež vlastne v skutočnosti povedal, a prehľbiť si poznanie. Rozhodne však neprislúcha katolíkovi, a tým viac kňazovi, aby sa „vyhraňoval voči pápežovi“, aby mal neúčtivé alebo diskreditačné poznámky na jeho adresu alebo mu dával nálepky.

Tento pápež sa rád priznáva, že miluje filmy, hudbu, futbal, tanço, v detstve bol riadny malý živel. Temperament, vtip a radosť nezaprie ani teraz. Ako si ho budete pamätať vy osobne?

Pre mňa je pápež František na prvom mieste vzorom ignaciánskeho rozlišovania, jezuitom a misiónárom na Petrovom stolci. Filmy, hudba a futbal, ktoré má rád, sú potvrdením, že Boha treba hľadať vo všetkých veciach a že život kresťana je povolaním k naplneniu, radosť a tvorivosti.

Najvýstižnejším gestom pápeža Františka je pre mňa to, keď sa v roku 2013 pred jezuitským kostolom v Ríme k nemu naťahovali desiatky rúk a on sa sklonil a podal ruku tomu najmenšiemu chlapcovi.

Ezio Aceti

Dospievajúci tínedžeri porušujú pravidlá, ale zároveň ich veľmi potrebujú. Ako sa k tomu majú postaviť rodičia?

V tomto druhom článku o dospievaní sa budeme viac venovať mysleniu adolescentov, z ktorého vychádza ich správanie – to je raz veľmi idealistické, inokedy veľmi problematické.

V prvej časti sme sa upriamili na fyzický vývoj u dospievajúcich. Okrem výrazných telesných zmien dievčatá a chlapci prechádzajú aj prerodom myslenia – formulujú svoje názory, ktoré sú pre rodičov neraz veľkou výzvou.

Intelektuálny rozmer

Jean Piaget, znalec ľudského intelektu, postavil svoje štúdie na viac ako dvoch tisíckach experimentov, vďaka čomu jeho výroky týkajúce sa intelektuálneho rozvoja vo veľkej miere zodpovedajú skutočnosti.

Piaget počas vývoja dieťaťa rozlišuje rôzne intelektuálne štádiá:

Senzomotorická inteligencia: toto štádium dosiahne dvojročné dieťa. Je to inteligencia spojená so zmyslovými orgánmi a pohybom. Malému dieťaťu väčšinou dávame pestrofarebné hračky s jasnými tvarmi. Vďaka manipulácii s predmetmi si dieťa rozvíja svoju inteligenciu. Dnes sa vo všetkých predškolských zariadeniach vykonáva psychomotorika, ktorá predstavuje telesnú a výchovnú gymnastiku spájajúcu myslenie s pohybom.

Predoperatívne myslenie: od 3 do 6 rokov dieťa cíti veľkú potrebu spájať predmety, ktoré sú okolo neho. Je to vek, keď deti skladajú puzzle a rôzne stavebnice. Dieťa ustavične spája časti hier a predmetov.

Operatívne myslenie: od 7 do 11 rokov myslenie získava abstraktné

a operatívne schopnosti. Čo je zadanie v matematike, ak nie realita znázornená v symboloch? Dieťa sa naučí spájať tieto symboly a robiť matematické úkony, pretože myslenie sa stalo reverzibilné.

Deduktívne hypotetické myslenie:

typické pre myslenie adolescentov, ktoré spočíva v schopnosti formulovať myšlienky a hypotézy. Keďže tieto myšlienky formuluje dospievajúci ako prvé, prežíva ich s veľkým nadšením. Pre tínedžera je realita ideálna, povznášajúca až vzrušujúca. Pre dospievajúceho chlapca a dievča je „oblúbený spevák či futbalista ten najlepší, alebo nestojí za nič.“ Neexistuje žiadna stredná cesta a všetko sa prežíva veľmi intenzívne.

Tento spôsob myslenia má dva dôsledky:

Pozitívny – pretože príjemné emócie človek prežíva intenzívne a prvé zalúbenie a príťažlivosť vníma v celej intenzite.

Negatívny – pretože negatívne skúsenosti alebo malé obavy sa často dramaturgizujú prehnaným spôsobom. Žiaľ, jednou z príčin úmrtí dospievajúcich je samovražda, ku ktorej nedochádza vždy z dramatických a zúfalých dôvodov, ale často pre zdanlivo banálne problémy.

Veľmi si 30-ročnú ženu a 14-ročné dievča s veľkou vyrážkou uprostred čela – pre ženu nemá takmer žiadny význam, zatiaľ čo pre dievča je často skutočným problémom.

Pre tínedžera je realita ideálna, povznášajúca až vzrušujúca. Neexistuje stredná cesta, všetko prežíva veľmi intenzívne.

Foto: Pexels.com

Položme si otázku: aký by mal byť výchovný postoj rodičov?

Rodičia by svojim správaním mali podporiť harmonizáciu myslenia u dospievajúcich. Vieme, že myslenie u adolescentov je základom ich agresivity a budovania vlastnej identity. Malé zmeny prežívajú ako zdroj úzkosti. Potreba autonómie je veľmi silná a prejavuje sa neustálymi diskusiami s rodičmi, ktoré často vedú až k búrlivým hádkam. Aký prístup treba zaujať?

Potrebné je vedieť, ako vytvárať správny výchovný vzťah, ktorý rešpektuje osobnosť dieťaťa. Martin Buber, jeden z najväčších židovských majstrov v oblasti pedagogiky, jasne a jednoducho poukazuje na postoj, ktorý treba zaujať vo vzťahu k deťom:

- vcítiť sa do druhého,
- povedať druhému o tom, čo cítime vo svojom vnútri,
- v závislosti od veku je potrebné predchádzať (dieťa), vedieť sa dohodnúť (mladistvý a dospelý) a nechať mladého človeka slobodného.

Prvé pravidlo „vcítiť sa do druhého“ neznamena dovoliť dieťaťu, aby si robilo, čo chce, ale skôr ho dobre počúvať a nastaviť mu pravidlá, ktoré považujeme za užitočné pre jeho zodpovedný rast.

Treba si tiež uvedomiť, že dievča alebo chlapec často prejavuje krízu, ktorú prežíva, nevhodnými slovami. Nechce však ublížiť rodičom, len túži vyjadriť potrebu vlastnej autonómie.

Dôležité je, aby rodičia takúto agresiu prijali, no zároveň vyjadrili svoje pocity smútku bez toho, aby obviňovali dospievajúceho. Treba mu tiež jasným a pokojným spôsobom ihneď stanoviť hranice a pravidlá, ktoré rodičia považujú za najvhodnejšie.

Zdá sa to absurdné, ale často sa vytvorí nasledujúca dynamika: dospievajúci chlapec či dievča má tendenciu porušovať pravidlá, ale zároveň ich veľmi potrebuje. Rodičia teda musia vedieť tolerovať priestupok a zároveň vždy zabezpečiť pravidlá a hranice.

Potreba autonómie je silná a prejavuje sa neustálymi diskusiami s rodičmi, ktoré často vedú až k búrlivým hádkam.

Jesús Morán

Jednota myslenia

Zachovať si rozmer tajomstva, ktorým sme preniknutí, znamená otvoriť sa rozmeru nášho bytia, ktorý nás presahuje bez toho, aby nás anuloval, ktorý nám poskytuje nepredstaviteľné, ale hlboko osobné horizonty.

Známy francúzsky esejist Leon Bloy (1846 – 1917) napísal: „Človek môže žiť bez chleba, bez domova, bez lásky, bez šťastia, ale nemôže žiť bez tajomstva. Ľudská povaha je taká. Človek nemôže uniknúť tajomstvu, keďže je stvorený na Boží obraz a podobu“ (Denník konvertitu, cit. v Civiltà Cattolica 4139, s. 422).

Náš svet trpí nielen nedostatkom myšlienok, ako povedal Pavol VI., ale aj nedostatkom tajomstva.

Čo však je tajomstvo? Obráťme sa k etymológii (vedný odbor skúmajúci pôvod, význam a príbuznosť slov). Podľa odborníkov sa ukazuje, že koreňom gréckeho slova (myeō), z ktorého pochádza náš pojem, je mu-, a to znamená mať zatvorené oči a ústa.

Tajomstvo je teda niečo, čo presahuje našu schopnosť vidieť, hovoriť a chápať. Práve preto je tajomstvo také príťažlivé. Ak nadviažeme na myšlienku Leona Bloya, vidíme, že naša snaha presiahnuť to, čo môžeme vidieť, o čom môžeme hovoriť a čomu môžeme rozumieť, je vlastná našej prirodzenosti.

Niet pochyb, že dnes vyznávaním vedeckej a technologickej kultúry zasahujúcej do všetkých dimenzií človeka veríme, že všetko môžeme pochopiť a následne všetko aj vidieť. V súčasnosti o všetkom príliš a veľa hovoríme. Lacné kultúrne rozprávanie napomáhané množstvom médií je nepriateľom myslenia a tajomstva.

Keďže potrebu tajomstva nie je možné z ľudskej prirodzenosti tak ľahko vykoreniť, mnohí naši súčasníci sa obracajú k záhadologickým teóriám a praktikám prevládajúcim najmä v dávnej minulosti. Iní v našej dobe zase od základu vymýšľajú nové teórie ako odpoveď na nadbytok vedeckého uvažovania.

Tieto riešenia sú podľa môjho názoru nesprávne a zároveň zúfale. Každá náklonnosť k poverám je znakom beznádeje. V oboch uvedených prípadoch totiž ide o narušenú schopnosť človeka vytvárať vzťahy, čiže toho piliera kultúry jednoty, ktorý bude zlatou niťou tejto rubriky. V prvom prípade (ide o scientistický redukcionizmus) sa to deje zničením tajomstva; v druhom prípade odvolávaním sa na mysteriózne praktiky sa potláča ľudská osoba.

Zachovať si rozmer tajomstva, ktorým sme preniknutí, znamená namiesto toho sa otvoriť rozmeru nášho bytia, ktorý nás presahuje bez toho, aby nás anuloval, ktorý nám poskytuje nepredstaviteľné, ale hlboko osobné horizonty. To nás spája s inými osobami bez znakov elitárstva, oslobodzuje nás od imanentizmu a dáva krídla nášmu mysleniu a láske.

Kresťanstvo prinieslo v tomto kontexte veľkú novinku.

Tajomstvo sa stalo osobou, jedným z nás, a predsa Bohom. Leon Bloy mal pravdu: Keďže sme Božími deťmi, nemôžeme uniknúť veľkému tajomstvu nášho bytia, ktoré má v ňom svoj konečný zmysel.

Jaroslav Šebek

História ako politický nástroj

Vojenský konflikt na Ukrajine nie je len politickou, morálnou alebo ekonomickou otázkou. Masívne ho sprevádzajú aj veľké historické dezinterpretácie, pričom vo verejnom priestore na oboch stranách často kolujú pojmy ako fašizmus a nacizmus, ktoré najmä ruská verejnosť v pomerne veľkej miere akceptuje.

Dôvod, prečo obdobie druhej svetovej vojny tak silno rezonuje aj v súčasnosti, spočíva v tom, že víťazstvo Sovietskeho zväzu nad nacistickým Nemeckom tvorí jeden z najdôležitejších stavebných kameňov, z ktorých sa budovala povojnová sovietska a ruská národná identita. Veľká vlastenecká vojna v rokoch 1941 – 1945, niekedy nazývaná i svätá vojna, sa stala jedným z veľkých príbehov histórie, vlajkovou loďou sovietskych úspechov. Prostredníctvom víťazstva nad nacizmom moskovská propaganda následne vysvetlila predchádzajúce tragické udalosti. Stalinský teror a hladomory sa potom interpretovali ako nevyhnutné opatrenia na to, aby sa Sovietsky zväz pripravil na očakávanú konfrontáciu s imperializmom v podobe Hitlerovej Tretej ríše (samozrejme, v učebniciach sa vtedy zabúdalo na to, že Sovietom v tom čase iní – americkí a britskí – imperialisti materiálne pomáhali). Navyše hrôzy sovietskych gulagov sa pomaly vytrácali z historickej pamäti. K všeobecnej heroizácii vlasteneckej vojny prispeli a prispievajú desiatky filmov, ktoré nekriticky hovoria o úspechoch Ruska, ale zamlčujú chyby a omyly stalinskej garnitúry, ktoré si vyžiadali mnoho obetí, ako nám to opäť pripomenuli umelecké spracovania Gorbačovovej „perestrojky“.

V súčasnosti prezident Putin vo svojich článkoch a prejavoch používa príklady z druhej svetovej vojny, aby ospravedlnil rozšírenie svojej autoritickej právomoci doma a agresiu

voči susednej Ukrajine s odôvodnením, že vždy bola súčasťou Ruska ako celku. Nie je to však len otázka posledných mesiacov. Podľa amerického historika Timothyho Snydera sa ruský dezinformačný aparát od tzv. euromajdanu a zabratia Krymu v roku 2014 sústredil na vykresľovanie ukrajinskej politickej elity ako nacistického spolku. Odvtedy sa rôzne informačné kanály, médiá a sociálne siete negatívne vymedzujú voči ukrajinským nacionalistom, banderovcom a pronemeckým kolaborantom, ktorí pôsobili počas vojny, a hľadajú paralely so súčasnosťou. Historickou pravdou zostáva, že tieto ukrajinské skupiny sa dopustili obrovských vojnových zločinov, najmä na Židoch a Poliakoch, ale aj na Čechoch na Volyni. Rusi však usilovne pracovali na tom, aby spojili ukrajinských reformátorov a spojili západných Ukrajincov a ukrajinskú národnú a štátnu ideu s hroznými obrazmi, ktoré sa odohrali počas vojny.

Ruské mediálne kruhy však cudne mlčia o tom, že nacistickú symboliku možno nájsť aj u ruských militantov. Prítom ukrajinskí pravicoví extrémisti nemajú na súčasnej Ukrajine nijaký významný vplyv. Hoci prezident Zelenskij je židovského pôvodu, ukrajinské vedenie sa v ruských kruhoch označuje za „fašistov“. To potom vylučuje akýkoľvek súcit s ukrajinskými obeťami – aký súcit s fašistami, ktorí viedli vyhľadzovacu vojnu? Tieto tézy preberá

a šíri aj česká dezinformačná scéna. Súčasná ruská agresia a jej brutálne formy vedú k ďalšiemu javu, a to k prenášaniam pojmu fašizmus (napríklad v podobe takzvaného „rašizmu“) na konanie Putina a jeho vojenského velenia, najmä pokiaľ ide o brutálne útoky na civilnú infraštruktúru a zaobchádzanie s civilistami na územiach, ktoré teraz okupuje Rusko na východe Ukrajiny.

Ako sa ukazuje, história nemusí byť len zaprášenou vecou v archívoch, ale môže sa stať, aj v zmanipulovanej podobe, pomerne dôležitým nástrojom politickej komunikácie a rozhodovania. Zaiste je teda dobré mať určité povedomie o moderných dejinách, aby sme mohli čeliť ich dezinformačnému podaniu.

*Prevzaté z českého časopisu
Nové Město 2/23*

Doc. Mgr. Jaroslav Šebek, PhD., je český historik, pracovník Historického ústavu Akademie věd ČR a docent na Filozofické fakulte Masarykovy univerzity v Brně. Venuje sa najmä skúmaniu českých dejín prvej polovice 20. storočia, špeciálne vzťahu medzi Československým štátom a Katolíckou cirkvou, a postaveniu nemeckej menšiny v Československu.

Mária Kohutiarová

Katarína Baginová: Vždy sa dozvieš najväčšiu pravdu, keď sa opýtaš toho druhého

Z pozície mamy veľkej rodiny a pedagogičky sa o (ne)komunikácii musela naučiť veľa z praxe a tiež vďaka temperamentným povahám svojich detí. Dnes ako koučka a riaditeľka centra Family Garden pomáha ľuďom naučiť sa lepšie žiť život – a ten sa začína komunikáciou. Hovorí, že každá komunikácia potrebuje odvahu prejavíť svoju túžbu, pomenovať ju v pokojnom „ja“ jazyku a v trpezlivom hľadaní prijatia od toho druhého. Nie je však nemožné, ak sme aj veľa pokazili v komunikácii v manželstve či s deťmi, začať znovu z bodu nula.

Všetci máme jazyk, učili sme sa rozprávať, a predsa máme problém komunikovať. Prečo?

Najčastejšie nám to v komunikácii s niekým škripe preto, lebo chceme viac hovoriť ako počúvať. Stretám sa s rôznymi ľuďmi, ktorí sa dostávajú do krízy a najväčší problém majú v komunikácii. Za slovom „komunikácia“ sa dokáže skryť veľmi veľa: Neviem sa poriadne vyjadriť. Mám pocit, že ma ten druhý nepočúva. Nedávame si pozor na intonáciu, to znamená, že toho druhého podráždime, urazíme alebo sa ho dotkneme. Nevieme, čo robiť so svojimi emóciami. To spôsobí, že hovorím tak, ako nechcem, nie tak, ako chcem. Trestáme sa mlčaním, sarkazmom, iróniou, všeličím možným. Vyjdeme však z domu a pri cudzích alebo v práci si dávame pozor. Doma si už pozor nedávame, pretože si myslíme, že doma vedia, aká som, čo sa budem na niečo hrať... Keď to je dlhodobé, vzťah sa pokazí. Nedá sa to vydržať donekonečna. Ak nepolievaš kvetinku, kvetinka zvädne.

Z tohto pohľadu vyzerá komunikácia ako obrovský vedný odbor.

Myslím si, že áno. Som pôvodne pedagógka a kde môžem, tam

hovorím, že komunikácii by sa malo venovať v miernej forme už na prvom stupni, oveľa viac na druhom stupni – aj celý predmet, na strednej škole riadne. Aby človek, ktorý v istom veku odchádza do nejakého vzťahu, mal aspoň základy počúvania, hovorenia, pýtania sa. Aby porozumel sebe, prečo sa mu deje to, čo sa mu práve deje. Nech si povie: toto budem určite robiť, lebo tuším, že druhý to potrebuje, pretože takto dokážem oveľa viac vnímať jeho emócie. Viete, zo školy vieme toľko neužitočných vecí! Jasný: musí byť všetko, prírodoveda, geografia, matematika, fyzika, chémia... No v okamihu, keď sa rúca náš vzťah, najdôležitejší zo vzťahov je manželstvo, všetky vedomosti sú nám nanič, lebo nemáme základnú vedomosť. Vedomosť ako komunikovať s najbližšími. Dokonca niektorí sa učia, ako sa budeme rozprávať o tom, ako sa budeme rozprávať. Je to zvláštne, ale tu niekde treba začať: čo teda nebudeme robiť, čo budeme robiť, respektíve, čo nebudem a čo budem robiť ja, lebo iba to mám v rukách.

Väčšinu ľudí nikto komunikovať neučil. Pritom to potrebujeme,

V okamihu, keď sa rúca náš vzťah, všetky vedomosti sú nám nanič, lebo nemáme základnú vedomosť. Vedomosť, ako komunikovať s najbližšími.

Foto: archív K. Baghnovej

vd'aka nedobrej komunikácii totiž narážame. Ako teda dobre komunikovať?

Keby to bolo také jednoduché. Hneď teraz by som to nadiktovala, ľudia by to začali skúšať a zrazu by bolo všetko úžasné! Komunikácia je však taká individuálna a taká jedinečná pre každý pár a pre každého človeka. Ak niekto cíti, že niečo škripe v jeho komunikácii s manželom, s manželkou, s dospievajúcim dieťaťom, má najbližší rozhovor začať otázkou: „Rada by som sa s tebou porozprávala a veľmi túžim nepohádať sa s tebou. Prosím, povedz mi, čo nemám robiť ako prvé alebo ako by som mala začať, aby ťa to neodráždilo.“ Vždy sa najväčšiu pravdu dozvieme, keď sa opýtame toho druhého. Môže to byť čokoľvek, čo môže toho druhého dráždiť, uzatvárať alebo sa mu môže nepáčiť. Treba si povedať: Teraz to skúsím, počas tohto rozhovoru. Nebudem skákať do reči, nechám ho dohovoriť. Dám si domácu úlohu, že aspoň dnes si nebudem pripravovať

protiargument, vysvetlenie, ospravedlnenie, moju skúsenosť, ale skúsím sa opýtať: „Ako presne myslíš to, čo mi hovoríš?“ Samozrejme, pozor na intonáciu, lebo túto vetu možno povedať aj takým tónom, že tresnú dvere.

Spomenula si všetky „ne“, ktoré by v komunikácii nemali byť. Veľakrát, najmä medzi manželskými pármí, je však problém komunikácie v tom, aby ten druhý počúval s plnou pozornosťou. Čo s tým?

Ak by som cítila, videla, vnímal celou svojou osobnosťou, že ma ten druhý nepočúva, s tým nemôžem nič urobiť. Nemôžem ním začať triasť a hovoriť: „Počúvaj ma!“ Zároveň však veľmi chcem, aby ma počúval. Jediné, čo mám v rukách, je v „ja“ jazyku povedať: „Veľmi ma zraňuje to, že ti teraz otvaram srdce a vidím, že možno premýšľaš nad niečím iným. Veľmi by som si pria-la, aby si ma teraz nejakých päťdesať minút počúval najviac, ako sa to

len dá. Je to pre mňa nesmierne dôležité!“ Ešte stále nemám istotu, či to urobí. Ale neurobila by som to, že by som toho druhého obvinila: „Samozrejme, ako vždy ma nepočúvaš! Ja sa tu môžem namáhať a...!“ Len čo tam dám obvinenie, útok v intonácii, ten druhý sa ešte viac nahnevá: „OK, ja toto naozaj nepotrebujem počúvať!“ A pohádame sa. Na začiatku komunikácie mám preto v rukách len toto: prosbu, vysvetlenie o počúvaní naplno.

Je aj iný spôsob, ako pomôcť tomu druhému počúvať pozorne?

Je ešte jedna možnosť. Keby mne niekto povedal, že ho nepočúvam, začnem uvažovať, čo by mal povedať ten druhý, aby som ho začala počúvať? Čo by muselo odznieť a ja sa spamätám? Každý váš čitateľ zrejme dosť pozná toho druhého, s kým žije. Teraz si stačí predstaviť, čo najprekvapivejšie by mohlo odznieť, aby ten druhý upriamil pohľad na mňa. Skúste si sadnúť a pripraviť si to, čo chcete povedať, na papier. Užitočné je položiť si tiež dôležitú otázku: „Prečo to vlastne chcem zmeniť? Kvôli čomu mi na tom tak záleží? Kvôli komu idem robiť nejaké komunikačné zmeny? Kto alebo čo mi v tom môže pomôcť?“

Bez sebapoznania, čo sa mi deje, prečo sa mi to deje, možno ktoré moje návyky z detstva ma limitujú, hoci som ich ani nechcela preniesť do svojho života, to asi zmeníme ťažko. Viacerí si už možno povedali, že v živote nebudem hovoriť tak ako môj otec alebo ako moja mama – ale poznáte to...

Ešte aj intonáciu použijeme takú istú. Je veľa toho, čo si treba o sebe uvedomiť, treba sa spoznať a pracovať s tým. A aby sme sa nepomýlili, ako začať, najlepšie je sa opýtať toho druhého.

Celý článok si môžete prečítať na nm.sk v rubrike Rodina.

Kováčska dielňa nášho povolania žiť podľa evanjelia

Už skoro osemdesiatročná prax spoločného odovzdávania skúseností s prežívaním slov evanjelia v Hnutí fokoláre mi nevdajak pripomína „kováčsku dielňu“, kde majstri rôznej úrovne zručností spoločne pracujú na výrobe nejakého kovárskeho diela. V našom spoločenstve, kde sa stretávajúme šesť až osem žien rôzneho veku a profesií či dôchodcovských aktivít, sa už roky navzájom delíme o to, ako nás Pán formuje. Niekedy ide o maličké záblesky osobného stretnutia s Bohom pri hľadaní jeho vôle v zložitých situáciách, inokedy sú to príbehy hodné zaznamenania „zlatým rydlom“ aj pre druhých. Pre nás je to rozhodne škola života, za ktorú treba ďakovať.

Libuška je presvedčená, že aj napriek svojim zdravotným problémom nemôže klientky sociálneho zariadenia, kde pracuje, nechať tak pre zatiaľ neznáme vedenie. Nejde jej len o zodpovedné ekonomické vedenie, ale predovšetkým jej ide o pokojné prežívanie každého dňa s ľuďmi, ktorých prichýlila. A tak sa jej hranica fyzických i psychických síl posúva neuveriteľne vysoko. Ako to dokáže? Jednoducho verí, že je to Božie dielo a ona je nástroj, ktorý s dôverou čaká na riešenie nedostatku pomocníčok. Prichýlila v domove aj viaceré rodiny z Ukrajiny – zháňať pre ne jedlo je vec Božej prozreteľnosti a Libuškej tvorivosti. Ale dá sa! Aj anonymní alkoholici u nej našli kúsok domova. Bezdomovci pred domom na lavičke tiež zakúšajú, že majú ľudskú dôstojnosť.

Marta má dve-tri oblasti činnosti a v pokoji ich strieda. Robí týždňovky pri nevládnej mamičke v rodnom dome na dedine. S nevýslovnou trpezlivosťou a vynaliezavosťou jej pomáha zvládať obmedzenia veku a choroby. Silnou oporou pre ňu je, že ich spája hlboká viera v Boha. A v srdci nesie aj starosti ostatných súrodencov, ktorí sa nemôžu podieľať na opatere mamky. Keď sa vráti domov, často na konci fyzických síl, osloví ju neter, ktorá potrebuje opatrovať dieťa, lebo zajtra treba ísť do práce. „Zvládnem to?“ pýta sa Marta.

Doteraz sa vždy ukázalo, že to zvládla. V jej činziaku je medzi susedmi občas tvrdá výmena názorov, ak si niekto po svojom vykladá pravidlá domového poriadku. Sú mnohí, ktorí žiadajú poriadok. Marta svojou citlivou povahou, ale dosť silnou, aby dokázala zniesť aj krivdu, dáva občas susedom zakúsiť, že láska je viac ako „tvrdé pravidlá“.

Eva popri zamestnaní v škole opatruje spolu so sestrou svoju mamu. Sestra je u mamy v čase, keď je Eva v zamestnaní, Eva po príchode domov z práce. Chce to od nej umelecké hospodárenie s časom, so silami, ale aj s tvorivosťou lásky voči mame. Spolu so sestrou prijali túto službu v rodine s istotou, že ostatní súrodenci pomôžu, keď bude treba. S dobroprajnosťou chápe potreby súrodencov a ich rodín a s láskou nesie svoju časť zodpovednosti za mamu. Len je jej ľúto, že sa nedokáže viac venovať modlitbe a meditácii. Môže počítať s našou modlitbou za jej službu.

Zuzka objavila, že v spolupráci s Komunitou Sant'Egidio je možné nosiť v určitý deň v týždni koláče bezdomovcom. Jej dosť veľká rodina (manžel a tri deti) rešpektujú týchto občasných stravníkov, ktorí sa nevedia dočkať dobrých pochúťok.

A Zuzka sa teší z ich radostných očí. Popri bezdomovcoch si našla čas navštevovať aj niekoľko starších žien. A nielen to, našla si cestu aj k ďalšej aktivite – službe kostolníčky vo farnosti. Zakúša radosť zo spoločenstva, z liturgie, z Ježišovej blízkosti vo svätostánku. Táto jej služba vyžaduje aj nemalé nasadenie a precíznosť. Nie div, že v nedeľu večer prichádza domov poriadne unavená, ale vďačná.

Aj Majka si po skončení pracovnej činnosti našla sebestručenú službu vo farnosti. Koľké babičky sa tešia, že môžu bez obáv navštíviť lekára, obchody a najmä nedeľné bohoslužby vďaka tomu, že ich tam odvezie. Prežíva s nimi vzácne okamihy delenia sa o radosti aj bolesti ich života. A Majka ich potom prináša k Ježišovmu krížu, lebo tam prináša aj svoje bolesti. Jej vrúcny vzťah k opustenému Ježišovi sa rodí v týchto rôznych stretnutiach s ľudskými osudmi, ako aj s jej vlastným. Tam pramení jej optimizmus.

Minulý rok sme v našom malom spoločenstve so svätou bážňou zažili smrť našej priateľky Janky. Bola to žena plná lásky voči svojim kolegyniam v práci, voči rôznym ľuďom, ktorých bolo v jej okolí vždy dosť. S láskou kostolníčky prežívala aj svoju osobnú liturgiu v podobe ťažkej choroby a jej rôznych komplikácií. S jej rodnou sestrou sme sa snažili nájsť harmonogram pomoci, keď už lekári vzdali svoje umenie ju uzdraviť. Keď sa blížila chvíľa jej odchodu, s láskou prijala Eucharistiu a v jej hlbokých očiach

Vďaka za vaše svedectvá solidarity a vzájomnosti.

Svoje príspevky môžete aj naďalej posilať na e-mailovú adresu casopis@nm.sk.

sme už vnímali blízkosť neba. Vrúcne sme sa za ňu modlili a spolu s jej sestrou sme prijali skutočnosť rýchlej smrti. V modlitbách náš vzťah pokračuje.

Pán nás občas pošle na poriadne periférie, ako ich nazýva pápež František. Mňa (Terezka) pred ôsmimi rokmi povolal pomáhať rómskemu chlapcovi, ktorý vyrastal v detskom domove a potom skončil na ulici. K starostlivosti o jeho lieky, ubytovne, prácu, dôchodok (aby ho hneď neutratil za alkohol) pribudol problém, že nebol schopný vydržať v žiadnom z piatich sociálnych zariadení, ktoré som mu vybavila, neskôr aj s pomocou našej mestskej časti. Žiaľ, čoraz menej spolupracuje.

K tejto starostlivosti postupne pribudli ďalší – jeho bratanec, sesternica, teta, synovec, každý so svojimi špecifickými potrebami, pretože majú celkom iný spôsob života a iné hodnoty. Bolo potrebné vybavovať úradné veci, lebo nevedia písať a čítať, oddlžiť, vymalovať izbu, kúpiť

nové dvere a novú podlahovú krytinu, splácať dlhy exekútorom...

Za najdôležitejšie však považujem pomôcť im, aby si dokázali budovať lepšie vzájomné vzťahy. Potravinovú pomoc od našej farskej charity sa snažím rozdeliť medzi tri rodiny súrodencov tak, aby nemali dôvod závidieť si, lebo sa nemajú veľmi radi. Treba im tiež pomôcť, aby si niektoré veci dokázali urobiť svojpomocne... Azda je už trocha na obzore nádej, že to bude u nich lepšie. Daj, Bože!

Pri všetkých týchto činnostiach v náročných sociálnych „terénoch“ sa navzájom podporujeme modlitbou a vypočutím mnohých príbehov. Spoločne hľadáme riešenia – ak sa dajú nájsť. Sme presvedčené, že Ježiš medzi nami bude našou múdrosťou a silou, aby sme jeho lásku prinášali tam, kde žijeme.

Terézia Lenczová

Odvtedy nepremýšľam, či sa mám pozdraviť, alebo nie

Bolo to pred viac ako dvanástimi rokmi, keď som sa vrátila do mesta, kde som strávila detstvo s mojimi súrodencami a kde žili moji rodičia až do svojej smrti.

V jeden deň som potrebovala niečo vybaviť na pošte. Šla som po chodníku a oproti mne sa približovala moja bývalá detská lekárka. Rýchlo som v mysli uvažovala, či ju pozdravím. Nebude ma poznať. Veď uplynulo už tridsaťpäť rokov odtedy, čo som u nej bola ako pacient pri výstupnej prehliadke zo základnej školy.

Hlavou mi vírili myšlienky, a keď sme sa míňali, spontánne som ju pozdravila: „Dobrý deň.“ „Dobrý deň, Magduška,“ odvetila doktorka. Nielenže ma spoznala, ona si pamätala aj moje meno! Po toľkých rokoch! Veď do jej ordinácie chodilo denne množstvo detí. V duchu som sa zahabnila, že som pochybovala o jej pamäti. Odvtedy nepremýšľam, či sa mám pozdraviť, alebo nie.

Minule som na cintoríne stretla istú paniu. Sedávame blízko seba v kostole, podávame si ruky. Pozdravili sme sa a to bol motúzik, aby sme nadviazali rozhovor, ktorý trval takmer pol hodiny. Porozprávala mi o sebe, svojom živote, strate syna a manžela. Jej dojímavý príbeh vo mne hlboko zostal.

Stalo sa, že ma niekto náhodný pozdravil a zahrialo ma to pri srdci. Čo spôsobí jeden pozdrav... Niekedy aj dobrý celý deň. Jeden pozdrav stačí, aby sme milovali. Je to prejav našej lásky k blíznym. A navyše preukázať lásku a dobro môže byť zadarmo. Aj Chiara Lubichová nám odporúčala urobiť každý deň niečo navyše. Myslím si, že Boh nechce odo mňa veľké altruistické činy, chce moje áno jeho vôli v prítomnom okamihu, napríklad stretnúť blízkeho a pozdraviť ho.

Magdaléna Korčeková

Jozef Kadlic

Dôležitosť duchovného sprevádzania

Každý, kto sa usiluje o solídny duchovný rast, potrebuje duchovné vedenie. Pre mladých ľudí je to takmer nutnosť, pretože mladý človek väčšinou nemá až takú skúsenosť s načúvaním Božiemu hlasu, a pritom stojí pred dôležitými životnými rozhodnutiami. Preto potrebuje odhaľovať svoje myšlienky duchovnému vodcovi, zvlášť na začiatku duchovného života, keď je rozlišovanie preňho ešte veľmi náročné.

Každý, kto sa usiluje o solídny duchovný rast, potrebuje duchovné vedenie. Pre mladých ľudí je to takmer nutnosť, pretože mladý človek väčšinou nemá až takú skúsenosť s načúvaním Božiemu hlasu, a pritom stojí pred dôležitými životnými rozhodnutiami. Preto potrebuje odhaľovať svoje myšlienky duchovnému vodcovi, zvlášť na začiatku duchovného života, keď je rozlišovanie preňho ešte veľmi náročné. Ján Pavol II. povzbudzoval mladých ľudí, aby si vybrali osoby skúsené a odporúčané Cirkvou, ktoré ich budú sprevádzať na ceste života, osoby, ktoré im budú nablízku tak v ťažkých rozhodnutiach, ako aj vo chvíľach radosti. Duchovný vodca nám pomáha rozlišovať inšpiráciu Ducha Svätého a pokračovať na dlhej ceste slobody, ktorú treba dosiahnuť cez duchovný zápas, ktorý je prežívaný neustále a vytrvalo. Človek, ktorý je sám, sa vystavuje veľkému nebezpečenstvu zlých subjektívnych rozhodnutí. A ďalším dôvodom, prečo je dobré mať duchovného vodcu, je fakt, že zlý duch nám ľahko našepkáva klamstvo a nechce, aby sme o tom povedali druhým. Ak sa totiž človek so zlými myšlienkami zdôverí, je jednoduchšie ich premôcť. Aj toto je celkom praktický dôvod, prečo kresťan nemôže žiť sám bez spoločenstva

Cirkvi. Je to už skúsenosť dávneho kazateľa: „A keď padnú, jeden zdvihne druhého. Beda však samému, keď padne! Nemá pri sebe druhu, čo by ho zodvihol.“ (Kaz 4, 10) Preto je dôležité, aby sme v Cirkvi od tejto starej tradície duchovného sprevádzania neupúšťali.

Duchovné sprevádzanie ako súčasť výchovného procesu

Všeobecne môžeme povedať, že duchovné sprevádzanie mládeže, pokiaľ má mať svoj dosah na výchovu, je súčasťou komplexného pôsobenia na mládež. Môžeme uviesť aj niekoľko momentov, ktoré mladí ľudia potrebujú pre svoj rast a niekedy aj inštinktívne hľadajú. Sú to napríklad: hľadanie vzorov a potreba svedectva, ďalej seba výchova a sebakritika, zastavenie sa a ticho, zdravá kritika, rozlišovanie a sloboda a hľadanie miesta, kde je možné prežiť kladnú skúsenosť viery. Mladý človek by mal tieto podmienky objavovať uprostred Cirkvi a tak poznávať, čo mu spoločenstvo Cirkvi môže ponúknuť, či už doma vo svojej farnosti, alebo aj za jej hranicami.

Duchovné sprevádzanie a sviatosť zmierenia

V súvislosti s duchovným sprevádzaním nemôžeme zabudnúť ani

Ved' spoločenstvo, ktoré je zjednotené a modlí sa v láske, zakúša prítomnosť Ježiša medzi nami.

Foto: J. Šimónák

Študenti na kalčetrovom turnaji v UPC Košice

na sviatosť zmierenia, ktorá je zvláštnou doménou kňaza, a to v súvislosti s otázkou, či je potrebné oddeľovať duchovné sprevádzanie od sviatosti, alebo je možné ich spojenie. V prvom rade treba podotknúť, že k tomu, aby sme správne pochopili, či ich možno spájať, alebo nie, je potrebné rozprávať, o čo ide vo sviatosti zmierenia a o čo v duchovnom sprevádzaní. Sviatosť zmierenia spočíva predovšetkým vo sviatostnom stretnutí s Bohom a v odpustení a úloha duchovného sprevádzania spočíva v rozhovore, ktorý okrem iného poskytuje aj možnosť hlbšie pochopiť sviatosť zmierenia.

Základné ťažkosti vyplývajúce z doby, v ktorej žijeme

Aj napriek veľkej túžbe mladých po duchovnom sprevádzaní sa stretávame aj s rôznymi obmedzeniami, ktoré spôsobuje súčasná mentalita mládeže. Preto je vhodné, aby tí, ktorí sa venujú mladým ľuďom, mali trpezlivosť a dôverovali Bohu, že on sám disponuje spôsobmi, ako si

podmaniť mladého človeka. Vráťme sa však k spomínaným ťažkostiam. Jednou z nich je *nestálosť*. Mladí ľudia majú často záujem o duchovné sprevádzanie, ale veľa ráz nie sú vytrvalí. Dnešní mladí ľudia sú značne nestáli a neistí. Vyplýva to aj z toho, že vidia okolo seba svojich rovesníkov, ktorí vo svojich rozhodnutiach neobstáli, a majú obavu, že ani oni neobstoja. Dnešná mládež má obrovské množstvo možností a v podstate od raného veku je postavená pred nutnosť voľby. Nemá však kritériá, podľa ktorých by si mala vyberať, a tak sa často rozhoduje len na základe emócií. Aj z tohto dôvodu nie je sprevádzanie mladých ľudí jednoduché. Ten, kto mladých ľudí sprevádza, potrebuje byť trpezlivý. Má ich viesť k tomu, aby pochopili dôležitosť stálosti, aj keď si je dobre vedomý, že to nepôjde hneď.

Ďalším úskalím v oblasti sprevádzania mladých ľudí je ich *emotívnosť*. Ak mladý človek necíti potrebu sviatosti zmierenia, nepristúpi k nej. Pokiaľ necíti potrebu zmeny, nič pre

Mnoho mladých dnes taktiež zápasí s prílišnou precitlivosťou a až so škrupulóznym svedomím.

to neurobí. Pokiaľ vyžaduje duchovný boj námahu, nie je toho schopný. Nie je jednoduché prekonať túto vlastnosť mladých ľudí, pretože má do činenia s istou vnútornou lenivosťou. S tým je spojená aj malá poslušnosť sprevádzaného vzhľadom na poznané dobro, ktoré objavuje a formuluje pri rozhovore so svedníkom či sprevádzajúcou osobou. Mnoho mladých dnes taktiež zápasí s prílišnou precitlivosťou a až so škrupulóznym svedomím.

Tretím úskalím je *hluk komunikačných prostriedkov* (počítač, mobil, televízia...), ktoré pôsobia rušivo tým, že manipulujú a vtlačajú do podvedomia modely správania, ktoré sú väčšinou odlišné od evanjelia. Veľkým problémom je násilie, smrť a sex na internete a televíznej obrazovke. Podmienkou pre solídny duchovný život je naučiť sa múdro využívať komunikačné prostriedky. Ony sú totiž, ako sa hovorí, dobrým sluhom, ale zlým pánom. A ak má duchovné sprevádzanie znamenať posun k lepšiemu, nemôže sa tejto oblasti vyhnúť. Tu ešte treba podotknúť, že v tomto prípade veľmi záleží na prostredí, predovšetkým na rodine, v ktorej mladý človek žije.

Podnety na sprevádzanie

Sloboda a sprevádzanie

Úlohou duchovného vodcu mladých je naučiť ich správne chápať, čo je obsahom sprevádzania. Bolo by veľkou chybou, ak by na seba mladého človeka viazal, dovolil citové prítlutie, alebo keby mal pocit, že musí mladému človeku pomôcť vyriešiť všetky jeho problémy. Duchovné sprevádzanie je služba, ktorá je pomocou, a nie náhradou osobného rozhodnutia. Iba životná múdrosť a vnímavosť voči Duchu Svätému pomôžu v takýchto prípadoch zaujať adekvátny postoj a zvoliť primerané postupy.

Cieľ duchovného sprevádzania

Cieľom duchovného sprevádzania je hlbšie stretnutie s Kristom a takisto proces, ako sa lepšie naučiť rozlišovať rôzne myšlienky. Duchovné sprevádzanie pripravuje prostredie, aby Boh mohol vstúpiť do srdca zverenej osoby. Ide o to, ako naučiť druhého načúvať Božiemu hlasu, rozpoznávať ho a odpovedať naň. Inými slovami, podporovať druhého na ceste k svätosti. Dobrý duchovný vodca povedie sprevádzaného k samostatnosti, ale pritom ho bude podopierať aj v prípade mylných rozhodnutí a to bez výčitiek. Bude mu pomáhať k zrelosti, ktorá mu pomôže správne sa rozhodovať a postaviť sa tak k životu s plnou zodpovednosťou.

Nástroje motivácie

V praxi používa duchovné sprevádzanie niekoľko nástrojov. *Rozum* podporuje tým, že prináša argumenty, poučenie a skúsenosti. Povzbudzovaním a motiváciou posilňuje *vôľu*. A nezabúda ani na *cít*, ak ukazuje krásu života s Bohom, alebo ak napomáha k dosiahnutiu skúsenosti s Božou blízkosťou.

Duchovné zranenia

Veľmi bolestnú skúsenosť v živote človeka znamenajú rôzne duchovné zranenia. Môžeme ich rozčleniť do dvoch kategórií: v prvej sú zranenia, ktoré spôsobil vlastný hriech. Druhá skupina zranení je spôsobená vinou ostatných ľudí, predovšetkým rodičov, ktorí nesplnili svoju úlohu. Mnohé zranenia sú zakorenené v nedostatočnom prežívaní cesty k dospelosti. Liečenie a uzdravovanie nie je ľahká záležitosť. Cestu k uzdraveniu často sprevádza dlhá cesta k prežitiu schopnosti odpustiť Bohu, sebe, druhým ľuďom a vlastným rodičom. Obidve kategórie zranení je dobré vkladať do modlitby za vnútorné uzdravenie. A v praxi bude často užitočné vyhľadať skupiny veriacich,

ktorí sa tejto oblasti vnútorného uzdravenia venujú a majú skúsenosti. Mnohé uzdravenia vyžadujú pomoc psychológov a ľudí v tomto smere skúsených. K uzdraveniu vedie aj využitie ponuky odpustkov.

Modlitba a stíšenie sa

Duchovné sprevádzanie úzko súvisí aj so školou modlitby. Úlohou sprevádzajúceho je preto postupne uviesť a zakotviť mladého človeka tak v osobnej, ako aj spoločnej modlitbe a to v čo najširšej rozmanitosti. Môže tomu pomôcť vhodná katechéza o podstate modlitby. Treba sa pripraviť na to, že sprevádzajúca osoba sa v tomto prípade môže stretnúť aj s mnohým ťažkosťami, ako napríklad pocit mladého človeka, že rozpráva do prázdna, že modlitba je nezázivná a nedotýka sa jeho srdca. Je to prirodzené, lebo mladí ľudia sú naklonení zážitku, preto im môže veľmi pomôcť vhodná spoločná modlitba. Umožňuje totiž rozvinúť krásu priestoru, hudby a slova. Nejde však na prvom mieste o vonkajší zážitok, ale o duchovnú skúsenosť Božej blízkosti.

Úlohou duchovného vodcu je teda pomáhať mladým ľuďom prežívať krásu spoločnej modlitby, ale zároveň im pripomínať dôležitosť tej osobnej, ktorá si vyžaduje viac sebaovládania a sústredenia, je však nenahraditeľná.

Kňaz Jozef Kadlíc je od roku 2020 rektorom Univerzitného pastoračného centra sv. Košických mučeníkov v Košiciach. Má skúsenosti s prácou s mladými v Českej republike, kde pôsobil deväť rokov (2011 – 2020) v Interdiecéznom centre života mládeže v Píchoviciach v Litoměřickej diecéze. Za výzvu v práci s mládežou považuje predovšetkým vlastnú autenticitu.

novinka

Chiara Lubichová

Boh je láska

Chiara Lubichová urobila so svojimi prvými spoločníkmi veľký objav Boha Lásky, ktorý zmenil ich životy. K tomu pozýva Boh aj každého z nás. Nejde však len o poznanie tejto pravdy a jej dodržiavanie. Je potrebné sa zapojiť do Božej lásky. Ak veríme, že Boh je láska, musíme milovať jeden druhého. Táto kniha rozjímaní o veľkosti Božej lásky k človeku je príležitosťou zastaviť sa a načrieť do bohatstva myšlienok, úvah a listov Chiary Lubichovej, zakladateľky Hnutia fokoláre.

Keby sme sa v živote usilovali len o to, aby sme boli dokonalými v láske k Bohu a ku každému bratovi, urobili by sme všetko. Áno, lebo byť dokonalý v láske k Bohu znamená byť dokonalý v zachovávaní každého jeho zákona.

Navštívte náš e-shop
obchod.nm.sk

Objednávajte telefonicky
0944 127 343

nová detská kniha

Pre viac informácií
o knihe naskenujte
QR kód.

Vydavateľstvo Nové mesto prináša novú detskú knihu o Panne Márii. Cez krátke texty a farebné ilustrácie deti spoznávajú život Panny Márie.

Kniha je vhodná pre škôlkarov a školákov na prvom stupni základnej školy.

www.obchod.nm.sk